

Eastern European Science Forum

**Excellence in Science:
Implementing Innovative
Solutions into Practice**

**Proceedings of II International
Scientific and Practical
Conference**

September 02-04 2024

Kharkiv

Excellence in Science: Implementing Innovative Solutions into Practice

Proceedings of II International Scientific and Practical Conference

Kharkiv, Ukraine

02-04 September 2024

Kharkiv, Ukraine

2024

UDC 001.1

The 2st International scientific and practical conference “Excellence in Science: Implementing Innovative Solutions into Practice” (02-04 September 2024) EESF, Kharkiv, Ukraine. 2024. 71 p.

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Ukraine and from neighbouring countries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern science development.

e-mail: Kharkiv.confer@ukr.net

homepage <https://eesf.report>

©2024 Eastern European Science Forum®

©2024 Authors of the articles

TABLE OF CONTENTS

AGRICULTURAL SCIENCES

1. *Шаніна З.М., Засовенко А.В., Фасоляк А.В., Слюсарова Т.І.* 7
МОДЕЛЮВАННЯ ПОДРІБНЕННЯ ГРУНТОВОГО ШАРУ ПРИ
ОБРОБЦІ ЙОГО ЗУБЧАСТИМ РОБОЧИМ ОРГАНОМ

TECHNICAL SCIENCES

2. *Мельченко А.С.* 12
ВИЗНАЧЕННЯ ПЕРСПЕКТИВ ВИКОРИСТАННЯ КОМПЛЕКСНОГО
ІОННОГО АЗОТУВАННЯ ПОВЕРХОНЬ ГАЗОВИХ ПІДШИПНИКІВ
3. *Кудратов М.М.* 15
ВИЗНАЧЕННЯ ПЕРСПЕКТИВНИХ МЕТОДІВ ПІДВИЩЕННЯ
ЕКСПЛУАТАЦІЙНИХ ХАРАКТЕРИСТИК ПОВЕРХОНЬ ГАЗОВИХ
ПІДШИПНИКІВ
4. *Куницька М.С., Шумська А.М., Янович О.А., Шлапак В.О.* 17
ОПТИМІЗАЦІЯ МЕТОДІВ ВИМІРЮВАННЯ СКЛАДІВ ГОТОВОЇ
ПРОДУКЦІЇ
5. *Чернігівський І.А.* 21
РОЛЬ SIEM У ПОБУДОВІ КОМПЛЕКСНОГО ЗАХИСТУ
ІНФОРМАЦІЙНО-ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИХ СИСТЕМ

GEOGRAPHICAL SCIENCES

6. *Некос А.Н., Паршуков Г.Д.* 24
ПОКРАЩЕННЯ ВІДЕОЕКОЛОГІЧНОЇ СИТУАЦІЇ ВНАСЛІДОК
ВІДНОВЛЕННЯ ЗЕЛЕНО-БЛАКИТНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ
МАЛОГО МІСТА ЧУГУЇВ
7. *Некос А.Н., Хадускіна К.В.* 30
ВИЗНАЧЕННЯ ДЕЯКИХ ПОКАЗНИКІВ ЯКОСТІ ВОД РІЧОК
КАЗЕННИЙ ТОРЕЦЬ І КРИВИЙ ТОРЕЦЬ

PEDAGOGICAL SCIENCES

8. *Лавриненко Л.В.* 35
РОЗВИТОК ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ОСВІТІ : ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

PSYCHOLOGICAL SCIENCES

9. *Білозерська С.І., Серов О.* 39
ЦІННІСНИЙ КОМПОНЕНТ ПРОФЕСІЙНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ

SOCIOLOGICAL SCIENCES

10. *Григоришена В.О.* 43
ГЕНДЕРНІ РОЛІ У СОЦІАЛЬНОМУ ЛІДЕРСТВІ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ
11. *Оленюк К.С.* 47
СОЦІАЛЬНЕ ЛІДЕРСТВО ТА УПРАВЛІННЯ КОМАНДАМИ В УМОВАХ ВІДДАЛЕНОЇ РОБОТИ

PHILOLOGICAL SCIENCES

12. *Ільницька М.Б.* 49
САМОІДЕНТИФІКАЦІЯ ДЖЕНІС КУЛІК-КІФЕР (НА ПРИКЛАДІ КНИГИ СПОГАДІВ («HONEY AND ASHES»))
13. *Стужна В.В.* 53
ТЕАТРАЛЬНІСТЬ ЯК РІЗНОВИД ХУДОЖНЬОЇ КОМУНІКАЦІЇ В «НОВЕЧЕНТО» А. БАРІККО

PHILOSOPHICAL SCIENCES

14. *Дяченко А. К.* 59
ЕТИКА СОЦІАЛЬНОГО ЛІДЕРСТВА: ПРИНЦИПИ ТА ВИКЛИКИ
15. *Довженко А.О.* 63
ЛІДЕРСТВО: ВРОДЖЕНІСТЬ ЧИ НАБУТІСТЬ У СВІТЛІ ФІЛОСОФСЬКИХ ПОГЛЯДІВ

ECONOMIC SCIENCES

16. *Довгань О.І* 67
РОЛЬ ЦИФРОВИХ ІННОВАЦІЙ В РЕГУЛЯТОРНИХ (RegTech) І
НАГЛЯДОВИХ ТЕХНОЛОГІЯХ (SupTech) НА РИНКУ
ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

AGRICULTURAL SCIENCES

УДК 631.316.022

МОДЕЛЮВАННЯ ПОДРІБНЕННЯ ГРУНТОВОГО ШАРУ ПРИ ОБРОБЦІ ЙОГО ЗУБЧАСТИМ РОБОЧИМ ОРГАНОМ

Шаніна Зоя Михайлівна

канд. техн. наук, доцент,

доцент каф. «Математика»

Засовенко Андрій Володимирович

канд. техн. наук, доцент,

доцент каф. «Математика»

Фасоляк Антон Володимирович

канд. фіз.-мат. наук

зав. каф. «Математика»

Слюсарова Тетяна Іванівна

асистент каф. «Математика»

Національний університет «Запорізька

політехніка», м. Запоріжжя, Україна

Вступ. Чорноземи України - одна з найбільших коштовностей держави та її стратегічний ресурс. Якість та родючість ґрунтів значною мірою залежать від способу обробки та від конструктивних особливостей оброблювального інструменту.

Мета роботи. З метою інтенсифікації процесу, підвищення якості, зниження енергозатрат при обробці ґрунту запропоновано конструкцію зубчастого робочого органу (ЗРО).

Матеріали та методи. Задача полягає у випробуванні працездатності нового ЗРО, дослідженні механіки подрібнення ґрунту при обробці його зубчастим робочим органом та розробці моделі взаємодії ґрунту з поверхнями зубців робочого органу. Якість обробки ґрунту та енерговитрати при цьому значною мірою залежать від типу робочого органу. З метою інтенсифікації процесу, підвищення якості, зниження енергозатрат при обробці ґрунту запропоновано конструкцію зубчастого робочого органу (ЗРО).

У запропонованому ЗРО лобова поверхня виконана за логарифмічною спіраллю, наступна поверхня - хвилястою. На кожній із зазначених поверхонь процеси подрібнення ґрунту при його різанні ЗРО різні.

Результати та обговорення. Розглянемо першу фазу процесу - рух пласта ґрунту по лобовій поверхні ЗРО, виконаної за логарифмічною спіраллю

$$r_i = r_0 \cdot e^{\alpha \cdot \operatorname{tg} \varphi}, \quad (1)$$

де α - поточний кут логарифмічної спіралі, радіан; φ - кут внутрішнього тертя ґрунту, радіан.

Спіральна поверхня інструменту побудована з урахуванням фізико-механічних властивостей ґрунту і глибини його обробки.

Руйнування пласта робочим органом відбувається за умови $N \geq [N_g]$, де $[N_g]$ - гранична сила нормального тиску ґрунту на робочу поверхню інструменту, Н.

У місцях концентрації граничної нормальної реакції ґрунту утворюються тріщини, що відповідають деформації розриву.

Для визначення нормальної складової реакції ґрунту скористаємося схемою (рис. 1).

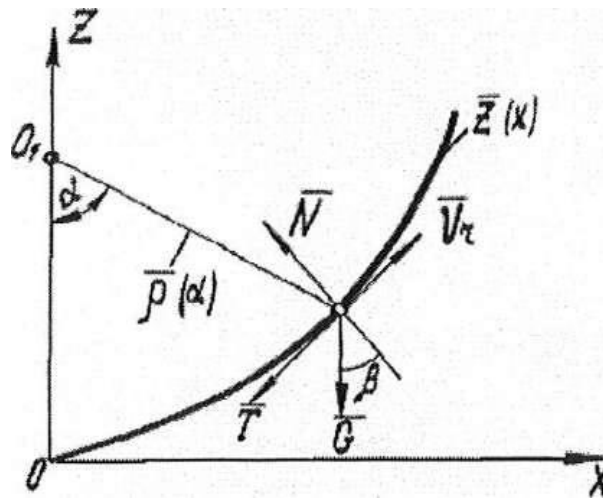

Рис. 1. Схема руху ґрунту по лобовій поверхні робочого органу

Рух елементів пласта ґрунту вгору по лобовій поверхні ЗРО моделюємо як рух матеріальних точок по шорсткій поверхні.

Для визначення швидкості відносного руху ґрунту складемо рівняння рівноваги в природній системі координат, застосувавши принцип Д'Аламбера:

$$\left. \begin{aligned} m \cdot \frac{dV_r}{dt} &= -T - G \cdot \sin(\alpha - \beta) \\ N &= G \cdot \cos(\alpha - \beta) + m \cdot \frac{V_r^2}{\rho(\alpha)} \end{aligned} \right\}, \quad (2)$$

де m - маса ґрунту, яка знаходиться на лобовій поверхні та визначається через $m = \gamma \cdot V$, кг; V - об'єм ґрунту, м³; γ - щільність ґрунту, кг/м³; $T = f \cdot N$ - сила тертя ґрунту по інструменту, кН; f - коефіцієнт тертя ґрунту по сталі; $\rho(\alpha)$ - радіус кривизни робочої поверхні ЗРО, м; V_r - швидкість ковзання ґрунту по робочій поверхні, м/с.

Визначимо відносну швидкість руху пласта з рівняння (2):

$$m \cdot \frac{dV_r}{dt} = \left[m \cdot g \cdot \cos(\alpha - \beta) + \frac{m \cdot V_r^2}{\rho(\alpha)} \right] \cdot f - m \cdot g \cdot \sin(\alpha - \beta). \quad (3)$$

Замінивши $dt = \frac{\rho(\alpha) \cdot d\alpha}{V_r}$ та позначивши $V_r^2 = y$, отримаємо рівняння

$$\frac{dy}{d\alpha} + 2 \cdot y \cdot f = 2 \cdot g \cdot \rho(\alpha) \cdot [f \cdot \cos(\alpha - \beta) + \sin(\alpha - \beta)]. \quad (4)$$

Інтегруємо рівняння з початковими умовами $\alpha = 0$ та $V_r = V$, де V - швидкість руху робочого органу, м/с.

Позначивши праву частину рівняння (4) через $\Phi(\alpha)$, отримаємо залежність

$$\frac{dy}{d\alpha} + 2 \cdot y \cdot f = \Phi(\alpha). \quad (5)$$

Умову руйнування пласта, що пересувається по логарифмічній спіралі лобової поверхні ЗРО, можна виразити наступною залежністю

$$\frac{m \cdot \left\{ g \cdot \cos(\alpha - \beta) + e^{-f\alpha} \cdot \left(V_M^2 + A \cdot \sin\left(\frac{\alpha}{2}\right) \right) \cdot \left[B \cdot \cos\left(\beta - \frac{\alpha}{2}\right) + D \cdot \sin\left(\beta - \frac{\beta}{2}\right) \right] \right\}}{\alpha \cdot e^{k \cdot \alpha}} \geq [N_g]. \quad (6)$$

Тут руйнування ґрунтового пласту повністю залежить від кута α , який характеризує логарифмічну спіраль лобової поверхні інструменту.

Обмежити висоту підйому ґрунту по лобовій поверхні ЗРО можливо у випадку, коли відбувається відрив ґрунтового пласту. Вважатимемо, що відрив ґрунтового пласту при такому α , значення якого визначається із умов, коли величина нормального тиску в цій точці буде дорівнювати нулю.

Для визначення відриву ґрунтового пласту скористаємося рівнянням

$$m \cdot \left\{ g \cdot \cos(\alpha - \beta) + e^{-f \cdot \alpha} \cdot \left(V_M^2 + A \cdot \sin\left(\frac{\alpha}{2}\right) \right) \cdot \left[B \cdot \cos\left(\beta - \frac{\alpha}{2}\right) + D \cdot \sin\left(\beta - \frac{\beta}{2}\right) \right] \right\} = 0. \quad (7)$$

Тут β – кут внутрішнього тертя; $V = b \cdot l \cdot h$ – об'єм ґрунту; b – ширина лобової поверхні; l – довжина лобової поверхні; h – глибина обробки.

Розв'язавши рівняння (7) отримаємо параметри α логарифмічної спіралі при різних швидкостях руху та заданій глибині обробки.

Для кожного α відповідає свій радіус логарифмічної спіралі лобової поверхні.

Для неглибокої обробки ґрунту висота підйому логарифмічної спіралі визначається в середньому від 30 до 45 мм, в залежності від швидкості руху агрегату. При такій висоті підйому логарифмічної спіралі відбувається якісне дроблення ґрунту.

Висновки. Руйнування ґрунтового пласту при обробці його наявними робочими органами в основному відбувається внаслідок деформацій розриву із зсувом. При обробці зубчастим робочим органом за рахунок копіювання складного профілю робочої поверхні ЗРО додатково в ґрунті виникають напруження стиску, розтягу та згину. Неоднорідне поле деформацій сприяє високій якості подрібнення пласта під час обробки ґрунту з мінімальними енергозатратами.

TECHNICAL SCIENCES

ВИЗНАЧЕННЯ ПЕРСПЕКТИВ ВИКОРИСТАННЯ КОМПЛЕКСНОГО ІОННОГО АЗОТУВАННЯ ПОВЕРХОНЬ ГАЗОВИХ ПІДШИПНИКІВ

Андрій Сергійович Мельченко

аспірант 1-го року навчання

Вінницького національного технічного університету

Газові підшипники, завдяки своїм унікальним властивостям, знаходять все ширше застосування в різних галузях промисловості. Для подальшого підвищення їхньої ефективності та надійності необхідно звернути увагу на покращення властивостей поверхневого шару. Одним з перспективних методів є комплексне іонне азотування.

1. Комплексне іонне азотування: сутність та переваги

Суть процесу. Комплексне іонне азотування є сучасним методом термохімічної обробки, який полягає у насиченні поверхневого шару деталі азотом в плазмі розряду. Процес проходить за низьких температур і високого вакууму, що дозволяє отримати тонку, але міцну азотовану прошарку.

Переваги:

- Висока твердість і зносостійкість: азотована поверхня має значно більшу твердість і зносостійкість порівняно з необробленою, що забезпечує довговічність підшипника.
- Зменшення тертя: азотована поверхня має менший коефіцієнт тертя, що знижує втрати на тертя і підвищує енергоефективність підшипника.
- Підвищення корозійної стійкості: азотування створює на поверхні захисну плівку, яка перешкоджає корозії.

- Збільшення втоми: азотована поверхня має підвищену стійкість до втоми, що дозволяє підшипнику працювати при більших навантаженнях.
- Точність обробки: процес азотування дозволяє отримати тонку і рівномірну азотовану прошарку.

- Екологічність – процес є більш екологічним порівняно з іншими методами термохімічної обробки.

2. Вплив комплексного іонного азотування на властивості газових підшипників

Зміни мікроструктури: у поверхневому шарі утворюються нітриди, які надають матеріалу високу твердість і зносостійкість. В залежності від умов процесу можуть утворюватися різні нітриди, що впливає на властивості поверхні. Зміни механічних властивостей – підвищення твердості, міцності, зносостійкості, втомної міцності. Зміни трибологічних властивостей при зменшенні коефіцієнта тертя, підвищується зносостійкості.

3. Перспективи використання комплексного іонного азотування для газових підшипників

Підвищення надійності і довговічності: завдяки своїм властивостям, азотована поверхня значно підвищує надійність і довговічність газових підшипників, особливо в умовах підвищених навантажень і агресивних середовищ.

Розширення області застосування: можливість використання газових підшипників в умовах, де раніше це було неможливо через обмеження за зносостійкістю або корозійною стійкістю.

Зменшення витрат на обслуговування: завдяки підвищеній довговічності, зменшуються витрати на ремонт і заміну підшипників.

Покращення точності роботи: завдяки стабільності властивостей азотованої поверхні, підвищується точність роботи газових підшипників.

4. Фактори, що впливають на ефективність процесу азотування

- Хімічний склад сталі впливає на кінетику процесу азотування і властивості азотованого шару.
- Температура процесу визначає глибину проникнення азоту і фазовий склад азотованого шару.
- Час процесу визначає товщину азотованого шару.
- Тиск азоту впливає на швидкість дифузії азоту в метал.
- Напруженість електричного поля впливає на іонізацію азоту і швидкість бомбардування поверхні іонами.

Комплексне іонне азотування є перспективним методом для підвищення експлуатаційних характеристик газових підшипників. Завдяки своїм перевагам, цей метод дозволяє створити на поверхні підшипника міцну, зносостійку і корозійностійку прошарку, що значно підвищує надійність і довговічність підшипника. Проте, для ефективного використання цього методу необхідно враховувати ряд факторів, що впливають на процес азотування і властивості азотованого шару.

ВИЗНАЧЕННЯ ПЕРСПЕКТИВНИХ МЕТОДІВ ПІДВИЩЕННЯ ЕКСПЛУАТАЦІЙНИХ ХАРАКТЕРИСТИК ПОВЕРХОНЬ ГАЗОВИХ ПІДШИПНИКІВ

Максат Мелікович Кудратов

аспірант 1-го року навчання

Вінницького національного технічного університету

Газові підшипники, завдяки своїм унікальним властивостям, знаходять все ширше застосування в різних галузях промисловості. Однак, для подальшого розвитку цієї технології необхідно постійно працювати над підвищенням їхніх експлуатаційних характеристик. Дана робота присвячена визначенню перспективних методів покращення поверхонь газових підшипників.

Переваги газових підшипників це висока точність обертання, низький рівень шуму і вібрації, відсутність зносу, тривалий термін служби. До недоліків газових підшипників можна віднести обмежену вантажопідйомність, чутливість до забруднень, складність проектування і виготовлення. Сучасні матеріали для газових підшипників: кераміка, карбіди, нітриди, композити.

Перспективні методи підвищення експлуатаційних характеристик. Модифікація поверхні є одним з ключових напрямків підвищення експлуатаційних характеристик газових підшипників. Кожен метод має свої переваги і недоліки, а також оптимальну область застосування. Розглянемо найбільш поширені методи:

1. Модифікація поверхні:

- Нанесення покриттів: тверді покриття (алмазоподібні, нітриди, карбіди) для підвищення зносостійкості і твердості; самозмащувальні покриття (молібден дисульфід, графіт) для зменшення тертя; покриття з низьким коефіцієнтом тертя (тефлон, поліетилен) для зниження втрат на тертя.

- Лазерна обробка: структурування поверхні для поліпшення змащування; легування поверхні для зміни властивостей матеріалу.
- Плазмова обробка: нанесення тонких плівок з заданими властивостями; модифікація поверхневого шару.

2. Нові матеріали:

- Композитні матеріали: поєднання високої міцності і жорсткості з низьким коефіцієнтом тертя.
- Наноматеріали: графен, нанотрубки, для створення надміцних і легких покриттів.

3. Оптимізація геометрії:

- Профіль підшипника: розробка оптимального профілю для зменшення втрат на тертя і підвищення стійкості.
- **Мікрогеометрія:** створення мікроструктур на поверхні для поліпшення змащування і теплообміну.

4. Системи управління:

- Активні системи управління: регулювання подачі газу для адаптації до змінних навантажень.
- Інтелектуальні системи: використання сенсорів і алгоритмів для моніторингу стану підшипника і прогнозування його ресурсу.

Для підвищення зносостійкості і твердості ефективним є нанесення твердих покриттів або лазерне легування. Для зменшення тертя доцільно використовувати самозмащувальні покриття або лазерне структурування поверхні. Для захисту від корозії підходять покриття на основі благородних металів або кераміки. Для підвищення адгезії можна використовувати плазмову обробку або хімічну активацію поверхні.

Підвищення експлуатаційних характеристик поверхонь газових підшипників є актуальним завданням, яке вимагає комплексного підходу. Поєднання традиційних методів з новими технологіями відкриває широкі перспективи для створення газових підшипників з унікальними властивостями.

ОПТИМІЗАЦІЯ МЕТОДІВ ВИМІРЮВАННЯ СКЛАДІВ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ

Куницька Марина Сергіївна, ст. викладач кафедри маркшейдерії

Шумська Анна Миколаївна, студентка гр. ГГ-28

Янович Олександр Анатолійович, аспірант кафедри маркшейдерії

Шлапак Володимир Олександрович, к.т.н., доц. кафедри маркшейдерії
Державний університет «Житомирська політехніка»

Вступ. Сучасні науково-технічні досягнення сприяють підвищенню ефективності видобутку нерудних будівельних матеріалів, зниженню собівартості сировини та виробленої продукції. Для інтеграції гірничодобувних підприємств у глобальну економіку необхідно зменшити витрати та підвищити якість продукції, а також покращити продуктивність праці.

При відкритій розробці родовищ корисних копалин цього можна досягти завдяки розробці нових машин і механізмів, а також впровадженню інформаційних систем управління виробництвом із використанням сучасних технічних і інструментальних засобів.

Аналіз поточного стану маркшейдерського забезпечення виявив, що найбільш існує проблема при покращенні точності визначення об'ємів складів готової продукції.

Ціль роботи. Балансові запаси ПП «Давидівський кар'єр» охоплюють категорії А і С1, які за якістю, кількістю, технологічними характеристиками мінеральної сировини та гірничо-технічними умовами родовища відповідають вимогам кондиції та є економічно доцільними для використання. Через недостатню оперативну точність необхідно забезпечити чіткий облік гірничих робіт на підприємстві.

Матеріали та методи. В результаті спостережень були зафіксовані переміщення окремих точок масиву в просторі та часі, розміри зсуву, поверхня ковзання, стадії процесу зміщення (початкова, активна, затухання), а також

визначений ступінь небезпеки породи. Переміщення також встановлюються для гірничих виробок або споруд на поверхні. Об'єм можна визначити такими способами:

- методом вертикальних паралельних розрізів;
- шляхом поділу на правильні геометричні фігури;
- за допомогою програми AutoCAD Civil 3D;
- методом об'ємної палетки П.К. Соболевського.

Для виконання дослідження було виконано тахеометричну зйомку складу використовуючи Торсон GM-52. Було визначено 154 точки на складі. Для цього тахеометр встановлювався в трьох точках для максимально точного знімання поверхні складу. 60% точок були на нижній бровці а решта на поверхні складу. Система координат прийнята на підприємстві – Умовна.

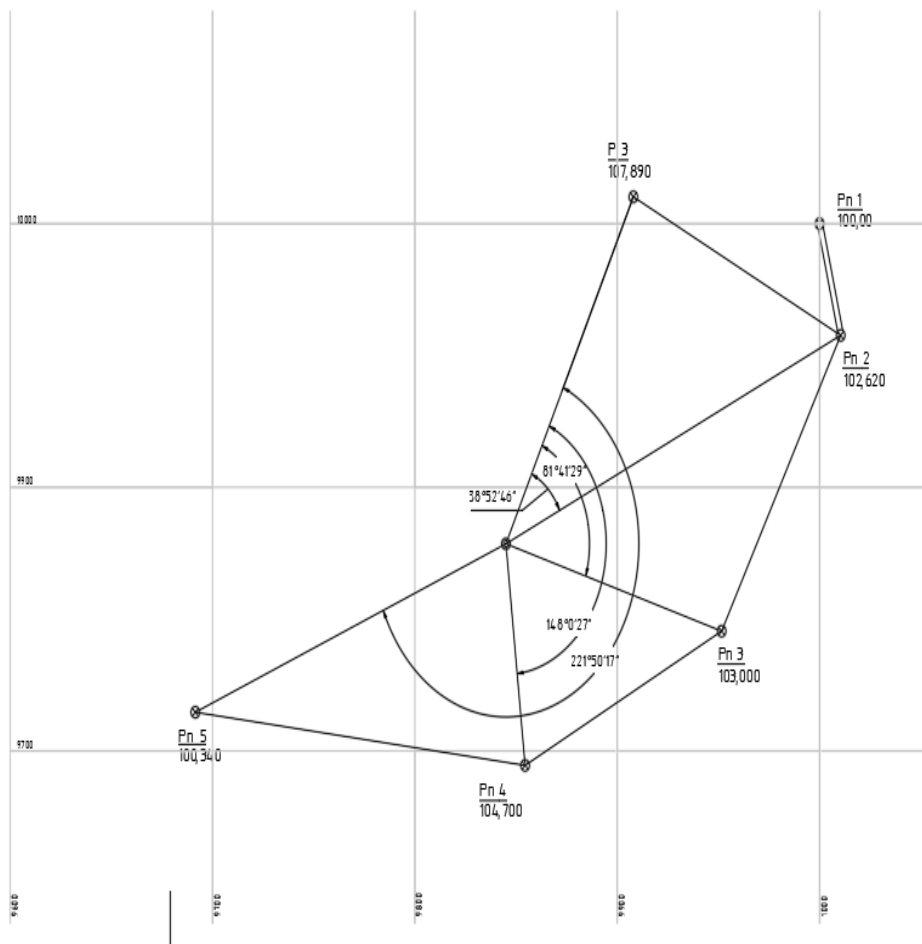

Рис 1.Розвиток знімального обґрунтування з застосуванням оберненої засічки Торсон GM-52

Результати та обговорення. Після завантаження точок в програмне забезпечення Civil 3D було створено поверхні та проведено аналіз. Автоматичне визначення об'ємів показало значення 2597.17м³. Для порівняння результатів також було виконано обчислення за допомогою палетки Соболевського і результатом стало значення 2628м³.

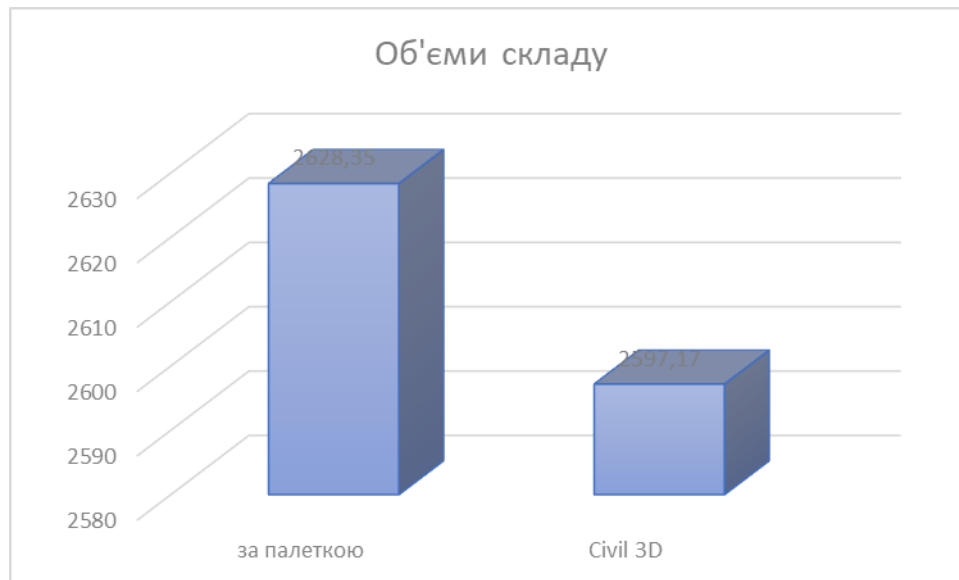

Рис. 4. Підрахунок об'ємів складу готової продукції

Висновки. Різниця між способами складає 1.17%, але різниця в витратах часу на виконання об'єму декілька годин. Тому виконання вимірювань об'ємів результативніше виконувати в програмному забезпеченні Civil 3D.

РОЛЬ SIEM У ПОБУДОВІ КОМПЛЕКСНОГО ЗАХИСТУ ІНФОРМАЦІЙНО-ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИХ СИСТЕМ

Чернігівський Іван Андрійович

Аспірант

Київський столичний університет
імені Бориса Грінченка, місто Київ

Моніторинг мережі та кінцевих точок відіграє важливу роль у попередженні кібератак та побудові ефективного захисту. Проте постійно зростає кількість кібератак та їх технологічна складність, оскільки використовується кілька механізмів для протидії захисту кінцевих точок (зазвичай це антивірус або EDR з модулем Endpoint Protection) та подальшого forensic-аналізу (наприклад, затирання логів системи), то в такому випадку звичайний перегляд логів ураженої системи може не дати ефективного результату.

Наприклад, додавання і видалення користувача з групи само по собі не є інцидентом, проте, якщо створюється в системі новий користувач, додається до групи «Адміністратор», а потім у проміжку 5хв видаляється з групи та з системи, це може свідчити про компрометацію системи та бажання потенційного зловмисника сховати свої дії за рахунок таких «ефемерних» користувачів. Знайти такий інцидент в ручному режимі за допомогою стандартного EventViewer або систем Log Management (просто зберігає події з усіх систем) буде складно, а при видаленні логів з системи – практично неможливо.

Тож для ефективного моніторингу та реагування на інциденти необхідний програмно-апаратний комплекс, який дозволить збирати, нормалізувати та корелювати між собою події від різних систем в автоматичному режимі на основі заздалегідь налаштованих правил, а також видавати звіти і сповіщення при виявленні інциденту (за окремих обставин можливе також автоматичне реагування на інциденти інформаційної безпеки шляхом виконання передналаштованих скриптів на машині, яка є джерелом подій).

Для таких цілей використовуються системи управління інформацією та подіями безпеки (SIEM - Security Information and Event Management), узагальнена схема роботи якої представлена на рис. 1 [1].

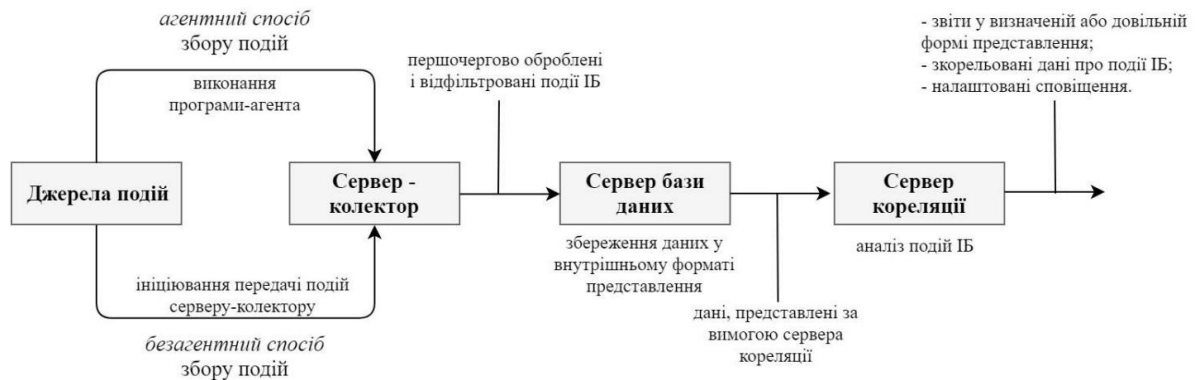

Рис. 1. Схема роботи SIEM системи

Основними можливостями технології SIEM є [1]:

- Агрегація даних
- Кореляція
- Сповіщення
- Панелі моніторингу
- Сумісність
- Зберігання
- Криміналістичний аналіз

А при правильному використанні, система класу SIEM забезпечує наступні переваги [1]:

- Зниження ризиків ІБ за рахунок оперативного виявлення і реагування на події ІБ.
- Оптимізація витрат та підвищення продуктивності роботи фахівців ІБ на підприємстві.

- Допомогу при оцінці відповідності вимогам міжнародних стандартів (PCI DSS, ISO 27001 та ін.)

- Контроль за IT-інфраструктурою, за рахунок моніторингу критичних сервісів.

- Виявлення атак на інфраструктуру, які пропустили наявні засоби захисту

- Виявлення першопричин виникнення інцидентів ІБ.

- Централізоване зберігання подій та інцидентів ІБ, з можливістю їх подальшого аналізу.

Отже, можна зробити висновок, що SIEM системи при правильному налаштуванні як самої системи, так і пристроїв, з яких збираються логи, коректному обслуговуванні, постійному моніторингу SOC-аналітика на предмет аномалій у IT-інфраструктурі чи в роботі самих кореляційних правил, можуть виявляти не тільки спроби несанкціонованого доступу до інформаційно-комунікаційних систем, а також і цільові атаки (APT), що підвищує загальний рівень кіберзахисту.

ДЖЕРЕЛА

1. Технології захисту інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах : навч. посіб. / А. В. Жилін, О. М. Шаповал, О. А. Успенський ; ІСЗІ КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2021. – URL: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/d99a0045-e907-4d17-afc1-5431f67d2444/content>

GEOGRAPHICAL SCIENCES

ПОКРАЩЕННЯ ВІДЕОЕКОЛОГІЧНОЇ СИТУАЦІЇ ВНАСЛІДОК ВІДНОВЛЕННЯ ЗЕЛЕНО-БЛАКИТНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ МАЛОГО МІСТА ЧУГУЇВ

Некос Алла Наумівна

д-р. геогр. н., проф

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Паршуков Гліб Дмитрович

студент 4 курсу

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Вступ. Наразі через інтенсивні військові дії на сході України було зруйновано чимало великих та малих міст, тому питання щодо їх відновлення стають все частіше головною метою нашого майбутнього. Але відновлення міст і покращення їх відеоєкологічної ситуації після війни потрібно буде проводити з урахуванням новітніх технологій під час формування проектів щодо їх реконструкції, задля підвищення їх привабливості, економічної ефективності та екобезпеки навколишнього середовища. Зараз через недостатнє вивчення відеоєкологічних аспектів великих та малих міст, механізми впровадження комфорту шляхом оновлення і створення нових об'єктів зелено-блакитної інфраструктури у візуальному навколишньому середовищі є обмеженими, що створює певні суперечності між нагальними потребами суспільства та наявними дослідженнями. Для цього, на наш погляд, необхідно почати роботу саме з малих містечок, бо через їх невеликі масштаби роботи з їх відновлення та модернізації займуть менше часу. Серед таких напрямків можна зазначити розвиток зелено-блакитної інфраструктури та впровадження SMART-технологій, які працюють за принципом екологічного контролю та аудиту, що

дозволяє виконувати екологічний моніторинг суміжних з містом територій з метою зменшення впливу урбосистеми на довкілля. Це необхідно не тільки для соціально- економічного та інфраструктурного розвитку, а й для покращення відео-екологічної ситуації міст.

Візуальне середовище – це один з найважливіших компонентів планувально-просторової системи сучасного міста, оскільки є невід’ємною складовою здорового екологічного простору. Сучасні тенденції розвитку великих та малих міст демонструють ущільнення забудови, розгалуження транспортної інфраструктури, створення малих інфраструктурних об’єктів за рахунок зелених насаджень, частка яких невпинно скорочується.

Наразі ця сукупність тенденцій створює проблеми якості візуального середовища, які впливають психоемоційний стан людини. У зв’язку з цим в Україні існує проблема якості (ще з колишніх радянських часів) оточуючого людину простору, що проявляється у одноманітності, типовій, суворій забудови міст, і яка негативним чином впливає на жителів міста.

Вирішення цієї проблеми лежить в оновленні усієї зелено-блакитної інфраструктури міст (парків, скверів, міських пляжів тощо.), а також будівництво нових об’єктів: паркових зон, зон відпочинку, квітників та зелених насаджень. Зелені насадження потрібні для очищення повітря, регуляції температурного режиму, зменшення шумового навантаження і покращення візуального стану міста.

SMART CITY – це сучасна концепція, яка сприяє просторово-функціональній оптимізації як міста в цілому, так і окремих його компонентів, таких як зелено-блакитна інфраструктура, що, в свою чергу, покращує загальний візуальний простір сучасного міста. SMART-технології використовуються в багатьох секторах управління містом: логістика транспорту, функції електронного уряду, енергетика, будівництво, охорона здоров’я, комфортне сучасне життя мешканців і, звісно, екологічний стан міста. У кожній з цих галузей можуть бути впроваджені інноваційні розробки, які здешевлять та оптимізують використання ресурсів. Комплекс автоматизованих та

комп'ютеризованих процесів призводить до покращення якості життя у містах, знижуючи рівень забруднення в режимі реального часу, при цьому контролюючи важливі комунікаційні вузли.

Ціль роботи. Визначити відеоекологічну ситуацію та визначити перспективи розвитку зелено-блакитної інфраструктури у відновленні малих міст Харківщини на прикладі малого міста Чугуїв.

Матеріали та методи. Дослідження проводилось на основі аналізу інтернет ресурсів (сайтів, статей), огляду наукової літератури, а також польових візуальних досліджень на території міста Чугуїв. Основні методи дослідження включають:

Результати та обговорення. Під час відеоекологічних досліджень зусилля були спрямовані на визначення перспектив покращення відеоекологічної ситуації у м. Чугуїв шляхом відновлення зелено-блакитної інфраструктури та можливості впровадження SMART-технологій під час реконструкції міста Чугуїв у післявоєнний період.

Візуальний аналіз відеоекологічної ситуації у місті Чугуїв показав, що місто зазнало багато різноманітних пошкоджень внаслідок обстрілів, що безпосередньо впливає на всі аспекти життя його мешканців і безумовно значно погіршує візуальний простір міста. Як один з прикладів військових дій – це вигляд будівлі готелю «BIG HOUSE», біля якого відбулося влучання ракети. (рис. 1).

Рис.1 м. Чугуїв готель «BIG HOUSE» до війни (а); готель «BIG HOUSE» після влучання ракети(б)

Мале місто Чугуїв може стати потенційним об'єктом для проєктів з покращення відеоєкологічної ситуації після закінчення воєнних дій щодо впровадження смарт-технологій та оновлення зелено-блакитної інфраструктури. Його площа становить 12,8 км², кількість населення понад 30 тис осіб (рис. 2). Чугуїв не є прикладом класичного радянського міста. Завдяки досить великій площі, яку займають рекреаційні зони (ліс, що оточує місто), парки та сквери (парк «Мелодія», «алея Пам'яті», сквер «Слави», парк «Закоханих», парк «Репіна», «Міський парк культури та відпочинку імені

І. Ю. Репіна»), які складають приблизно чверть від усієї площі міста.

Стосовно техногенного навантаження, то ще за радянських часів у місті побудовано завод паливної апаратури, промислова площадка якого займає 14,36 га і інші технічні і промислові території.

Рис.2 Космічний знімок м. Чугуїв

Звісно, місто має значні перспективи у сфері розвитку місцевого туризму, бо в місті розташовано багато пам'яток історії («Осинове Плесо», Свято-Покровський собор, Штаб військових поселень (Художня галерея)) музеїв (Красназнавчий музей, Художньо-меморіальний музей І.Ю.Репіна, «Шляховий палац»), а також картинна галерея. Ці об'єкти також потребують інвентаризації та ремонтно-оновлювальних робіт. Стосовно можливих післявоєнних перспектив розвитку Чугуєва. Задля покращення у майбутньому

відеоекологічної ситуації у малому місті Чугуїв, необхідно, у першу чергу, розпочати інвентаризацію усіх паркових зон міста, бо наразі їх стан не є задовільним. Необхідно створити реєстр всіх інфраструктурних об'єктів міста для їх впорядкування, оновлення і звісно надання сучасного вигляду, потрібно буде відновлювати всі пішохідні доріжки, лави, квіткові клумби, ліхтарі у парках, що одразу буде позитивно впливати на відеоекологічну ситуацію у місті. На жаль, у місті зруйновано районний будинок культури (рис. 3), який знаходиться у парку «Репіна», де можливо треба буде сформувати нову сучасну рекреаційну зону, шляхом будівництва різноманітних МАФів (альтанок, фонтанів, створенню стендів для виставок і вернісажів місцевих художників, дитячих майданчиків і атракцій, штучних невеличких озер з водоплавними птахами, висадку нових дерев для створення комфортних мікрокліматичних умов для відпочинку містян тощо). У майбутньому ці всі об'єкти можуть бути включені в еколого-туристичні маршрути містом з опрацюванням у SMART-технологіях для розвитку місцевого туристичного бізнесу.

Рис.3 Зруйнований районний будинок культури після прямого влучання ракети

На наступному етапі необхідно створити єдину систему QR-кодів для втілення SMART-технологій, через які можливо потрапити через посилання на сайт відповідного туристичного об'єкту з основною інформаційною довідкою про нього. Також у перспективі можливо створити інтерактивну онлайн-мапу,

розмістити її на інформаційному порталі міста, де туристи самостійно зможуть обирати маршрути своєї подорожі містом.

Висновки. Однозначно можна стверджувати, що після закінчення війни однією з головних проблем міста Чугуїв буде наявність великої кількості агресивних візуальних полів, які з'явилися внаслідок військових дій. Задля вирішення цієї проблеми необхідно буде розробити проекти щодо відновлення пошкоджених міст або певних об'єктів інфраструктури вже з урахуванням сучасних SMART-технологій. Вони будуть орієнтовані не на просто формування автоматизованих та комп'ютеризованих процесів, а на формування єдиної системи SMART CITY, яка буде включати в себе екологічне безпечне візуальне середовище, створене шляхом впровадження зелено-блакитної інфраструктури у проєктах щодо відновлення і модернізації як малих, так і великих міст.

ВИЗНАЧЕННЯ ДЕЯКИХ ПОКАЗНИКІВ ЯКОСТІ ВОД РІЧОК КАЗЕННИЙ ТОРЕЦЬ І КРИВИЙ ТОРЕЦЬ

Некос Алла Наумівна

д-р геогр.н., проф., зав.кафедри екологічної безпеки та екологічної освіти
ННІ екології
Харківський національний університет імені В.Н Каразіна

Хадускіна Катерина Вадимівна

студентка
ННІ екології
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Вступ. На сьогодні, коли наша країна знаходиться у стані війни проти агресора, важливим є питання водозабезпечення населення. Мова йде про, так звані об'єкти другої категорії водокористування (у т.ч. водні об'єкти, що знаходяться в межах населених пунктів) [1] з усіма їх призначеннями для використання місцевим населенням. Важливим критерієм їх допустимості до використання та оцінки поточного забруднення є хімічний аналіз проб води, відібраних з різноманітних гідрологічних об'єктів. Саме він може дати комплексний висновок щодо можливості використання поверхневих вод відповідно до «Гігієнічних нормативів якості води водних об'єктів для задоволення питних, господарсько-побутових та інших потреб населення» [1].

Для аналізу на відповідність нормативним показникам було обрано два водні об'єкти другої категорії водокористування у межах Донецької області України - річки Казенний Торець (права притока р.Сів.Донець,) та Кривий Торець (права притока Казенного Торця, басейн р. Сів. Донець) [3], саме через їх господарське значення для місцевого населення.

Відповідно до класифікації річок (передбаченої водним кодексом України, стаття 79) р. Кривий Торець з площею водозбірного басейну 1590 км²

відноситься до малих річок, а Казенний Торець з площею басейну 5410 км² до середніх.

Ціль роботи. Визначити деякі показники якості води у річках Казенний Торець та Кривий Торець (басейн р. Сів. Донець) на прикладі порівняння актуальних концентрацій хлоридів у пробах води з нормативними показниками.

Матеріали та методи. Для отримання та аналізу даних про концентрацію хлоридів були використані наступні методи: опрацювання наукових літературних, статистичних, фондових та довідкових джерел інформації, картографічних матеріалів та космічних знімків на території протікання річки у межах міста Дружківка (Донецька область, Україна), польові дослідження з відбором проб води у визначених точках, лабораторний хімічний аналіз води щодо визначення концентрацій хлоридів з використанням метода титрування, статистична обробка отриманих результатів та порівняння з нормативами ГДК.

Результати та обговорення. Річка Сіверський Донець на території Донецької області - є місцем гирла Казенного Торця (права притока), яким проходить північно-західна межа Донецького кряжу. Кривий Торець – це права притока Казенного Торця [3].

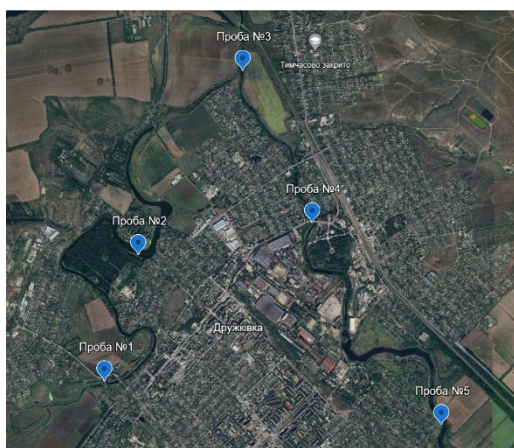

Рис 1. Розташування точок відбору проб води [4]

Відбір проб води відбувався на річках Казенний Торець та Кривий Торець у межах міста Дружківка влітку 2024р. Загалом було відібрано 5 проб води в таких точках (рис. 1): проба № 1 – р. Казенний Торець, місце входу річки в місто; проба № 2 – р. Казенний Торець, центральна частина міста; проба № 3 –

місце впадіння р. Кривий Торець у р. Казенний Торець; проба № 4 – р. Кривий Торець, центральна частина міста; проба № 5 – р. Кривий Торець, місце входу річки в місто.

Дослідження актуальних концентрацій хлоридів у пробах води з річок виконувалися методом титрування у навчально-дослідній лабораторії аналітичних екологічних досліджень навчально-наукового інституту екології Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

Результати виконаних лабораторних досліджень проб води з річки Казенний Торець показали: у пробі №1 актуальна концентрація хлоридів становить 2760 мг/дм³. При порівнянні з гігієнічними нормативами якості води, де ГДК хлоридів складає 350,0 мг/дм³[1], виявлене значення перевищує допустимі показники у 8 разів. Концентрація хлоридів у пробі №2 становить 2824 мг/дм³, що є перевищенням у 8 разів.

Аналіз отриманих результатів дослідження проби №3 показав: концентрація хлоридів становить 1368 мг/дм³, відповідно до наведених гігієнічних нормативів якості води спостерігається перевищення ГДК у 4 рази.

Під час аналізу результатів лабораторних хімічних досліджень двох проб води з річки Кривий Торець виявлено: у пробі № 4 показники концентрації хлоридів складають – 1416 мг/дм³, що перевищує ГДК у 4 рази. У свою чергу, у пробі №5 значення становлять – 1440 мг/дм³ і відповідно до нормативних значень простежується перевищення також у 4 рази.

Висновки. Аналіз отриманих результатів щодо наявності у водах річок Казенний Торець та Кривий Торець у межах міста Дружківка показав значно завищені концентрації хлоридів. Наявність їх поряд з аміаком, нітритами та нітратами (нітрати виявлені у пробах №1, №2, №3, №4) надає змогу стверджувати, що йдеться про забруднення органічними речовинами, які ймовірно можуть бути тваринного походження [2]. Таким можливим джерелом забруднення вод Кривого Торця (проба №5) може бути сезонний випас худоби поряд з річками (іноді на самій заплаві) та близьке розташування сільськогосподарських угідь, також можливо припустити, що забрудненню води

сприяє і поверхневий стік з території міста Дружківка. Стосовно р. Казенний Торець (проби №1, № 2) на деяких ділянках зустрічається незначний за обсягом сезонний випас худоби; близьке розташування сільськогосподарських угідь та імовірно поверхневий стік з території міста.

Отримані результати виконаних досліджень щодо визначення якості поверхневих вод у річках Казенний Торець та Кривий Торець показали, що актуальні концентрації хлоридів не відповідають встановленим ГДК для другої категорії водокористування [1] і перевищують нормативи у 4 – 8 разів. Окрім цього, у висновку лабораторних досліджень води були представлені показники концентрації нітратів, нітритів та аміаку (у пробах води № 1,2,3 перевищення нормативів складає 2-4 рази), які можуть свідчати про органічну природу забруднення [2].

Важливим критерієм при виявленні перевищення допустимих значень хлоридів є оцінка їх впливу на людину. Хлориди можуть потрапляти в організм з водою, через гарну розчинність. Окрім цього вода при перевищенні хлоридів не може використовуватися для господарських потреб.

Значне перевищення хлоридів у пробах води з Казенного Торця та Кривого Торця вказує на те, що експлуатація місцевим населенням води з цих річок для господарсько-побутових і інших цілей, передбачених другою категорією водокористування, не може здійснюватися через неприпустимі перевищення ГДК хімічних речовин, у даному випадку хлоридів [1].

Список літератури

1. ГІГІЄНІЧНІ НОРМАТИВИ якості води водних об'єктів для задоволення питних, господарсько-побутових та інших потреб населення: Міністерство охорони здоров'я України 02 травня 2022 року № 721

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0524-22#top>

2. Малина В.В., Лясота В.П., Гришко В.В. Фізичні, хімічні та біологічні показники якості води: методичні вказівки до проведення практичних занять зі

студентами біологотехнологічного факультету та факультету ветеринарної медицини. Біла Церква: БНАУ, 2014. 39 с.

URL:

https://rep.btsau.edu.ua/bitstream/BNAU/1606/1/Fizychni_khimichni_biolo_h.pdf

3. Домальчук Т. В. Дослідження гідроекологічного стану річки Кривий Торець: Бакалаврська кваліфікаційна робота. Одеса: ОДЕКУ, 2019. 57 с.

URL:http://eprints.library.odeku.edu.ua/id/eprint/5920/1/Domaltchuk_Dosl_B_2019.pdf

4. Google Earth. Картографічні дані: Google, Maxar Technologies, Airbus»

URL: <https://www.google.com.ua/earth/>

PEDAGOGICAL SCIENCES

УДК 373.3.091.313

РОЗВИТОК ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ОСВІТІ : ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Лавриненко Л. В.

*Криворізький державний
педагогічний університет
м. Кривий Ріг*

**Науковий керівник: Павлик О.А.,
кандидат пед. наук, доцент**

Вступ. В умовах повномасштабної війни Росії проти України суспільство відчуває значний вплив на всі аспекти соціального життя, зокрема й на освіту. Зміна форми навчання негативно впливає на учнів, оскільки скорочується їх соціальна активність. Учням не вистачає спілкування, через що спостерігається несформованість в молодших школярів навичок спілкування, через що знижується якість освіти. У таких складних умовах та навчанні у дистанційній формі особливо важливим стає розвиток діалогічного мовлення, яке дозволяє учням спілкуватись один з одним, розвивати комунікативну компетентність.

Відповідно до Державного стандарту початкової освіти, затвердженого постановою Кабінету міністрів України від 21 лютого 2018 року № 87 [1], з урахуванням компетентнісного підходу до результатів навчання поставлено чіткі вимоги. Згідно з Концепцією Нової української школи пріоритетом сучасної мовної освіттивизначено навчання, орієнтоване на формування у молодших школярів комунікативних умінь, а саме: засвоєння норм

мовленнєвого етикету в ситуаціях навчального і побутового спілкування, засвоєння знань про способи взаємодії з оточуючими, опанування навичок роботи в групі, формування уміння критично оцінювати думки і дії інших людей, бути толерантними до різних думок [2].

Ціль роботи - проаналізувати особливості розвитку діалогічного мовлення молодших школярів засобом групової форми навчання у початковій школі.

Матеріали та методи. Аналіз та узагальнення науково-методичної літератури та власного педагогічного досвіду.

Результати та обговорення. Питання формування діалогічного мовлення дітей молодшого шкільного віку було і залишається в центрі уваги сучасної науково-педагогічної діяльності науковців та вчителів.

Особливості розвитку діалогічного мовлення учнів молодшого шкільного віку висвітлено у працях вітчизняних науковців Л.Варзацької, М.Вашуленка, О.Вашуленко, М.Захарійчук, В.Макушенко, Г.М'ягих, Е.Палихати, Н.Ростикуса, Н.Сіранчук, Т.Шевчук та ін.

Враховуючи реалії сьогодення, ми дійшли висновку, що розвиток діалогічного мовлення в учнів початкової школи потребує новітніх підходів. На нашу думку, одним із перспективних способів є розвиток діалогічного мовлення засобом групової взаємодії.

Основна особливість групової форми навчання полягає в тому, що навчальний процес здійснюється у спільній діяльності. Метою групової навчальної діяльності є розвиток дитини як суб'єкта освітнього процесу [6, с.23]. Зазначимо, що серед основних завдань групової освітньої діяльності варто виділити: навички співпраці у виконанні групових завдань, формування комунікативних навичок. Групова освітня діяльність, на відміну від фронтальної та індивідуальної, не ізолює учнів одне від одного, навпаки, дає змогу реалізувати природне прагнення до спілкування, взаємодопомоги й співпраці. У такому випадку учням набагато простіше звернутися за поясненням до однолітків, ніж до вчителя [5].

Групова навчальна діяльність учнів на уроках має перевагу у порівнянні з іншими формами, тому що вона:

- допомагає створювати позитивну мотивацію школярів;
- сприяє диференціації навчання;
- формує в учнів вміння співпрацювати один з одним;
- забезпечує включення усіх учнів в освітній процес;
- реалізує природні потреби спілкуватися та допомагати іншим;
- дозволяє підвищити ефективність засвоєння теми уроку.

Науковцями і практиками доведено, що інтерактивні методи навчання сприяють підвищенню пізнавальної мотивації, формують навички успішного спілкування (уміння слухати і чути одне одного, будувати діалог, ставити запитання), розвивають навички самостійної навчальної діяльності (визначення головних і проміжних цілей, уміння передбачати наслідки свого вибору, його об'єктивна оцінка), виховують лідерські якості, уміння працювати в команді, брати на себе відповідальність за спільну і власну діяльність після досягнення результату [3, с.84].

Висновки. На нашу думку для розвитку діалогічного мовлення засобами групової взаємодії доцільно застосовувати інтерактивні форми навчання, а саме: рольові ігри, проекти, змагання, конкурси та інтерактивні стратегії навчання: робота в парах, малих групах, мозковий штурм, мікрофон, незакінчене речення тощо.

Отже, враховуючи вище сказане, наголошуємо, що система роботи з розвитку діалогічного мовлення повинна містити вправи і завдання, метою яких є постійне залучення школярів до активних форм спілкування. Напрямок такої роботи сприяє розвитку ключових компетентностей та наскрізних умінь молодших школярів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Державний стандарт початкової освіти
[URL:https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnogo-standartu-pochatkovoyi-osviti](https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnogo-standartu-pochatkovoyi-osviti)

2. Концепція Нової Української Школи
URL:<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>
3. Нова українська школа: формування у молодших школярів навичок конструктивного спілкування: навч.-метод. посіб. / Т.М.Костенко, К.С.Довгопола. Харків: Вид-во «Ранок», 2021. 176 с.
4. Понамарьова К.І. Формування комунікативної компетентності молодших школярів у процесі навчання української мови. Київ: Посібник, 2019. 131с.
5. Сучасні методи групової роботи з учнями: науково-методичний посібник/ укладачі: Буряк О.О., Кечик О.О. Харків: Друкарня Мадрид, 2020. 103 с.
6. Формування творчої особистості в умовах компетентнісної освіти: збірник науково-методичних статей кафедри початкової освіти КДПУ; за заг. ред. О.А. Павлик. - Кривий Ріг: КДПУ, 2017. Вип.10. 268 с.

PSYCHOLOGICAL SCIENCES

ЦІННІСНИЙ КОМПОНЕНТ ПРОФЕСІЙНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ

Білозерська Світлана Іванівна

Кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри психології
Дрогобицький державний педагогічний
університет імені Івана Франка

Серов Олег

магістр практичної психології
Дрогобицький державний педагогічний
університет імені Івана Франка

Вступ. Успішне входження суб'єкта в професійне середовище пов'язане з придбанням ним професійної ідентичності, усвідомлення своїх професійно важливих якостей, визначення особистого, соціального (статусу) та професійних перспектив, позитивного самопочуття, суб'єктивності, самостійності. У більшості випадків саме в студентському віці людина проходить перший етап професіоналізації, тому ми звернулися до вивчення формування ідентичності в цей період.

На нашу думку, професійна підготовка майбутніх психологів у вищому педагогічному закладі має бути аксіологічно спрямованою. Маючи особисту зацікавленість та усвідомлюючи важливість професії для себе й оточуючих, студент-психолог здатний перетворити механічне накопичення теоретичного матеріалу на процес цілеспрямованого формування особистісно-професійних цінностей фахівця, що, безумовно, позначиться на ефективності формування його професійної ідентичності.

У цьому сенсі, з точки зору професійної освіти, набуття майбутнім психологом професійної ідентичності, як інтегративного особистісного утворення, має сприяти формуванню в нього ціннісного ставлення до професії,

професійної мотивації, побудови професійних позицій, форм поведінки та професійного Я образу.

Мета дослідження. Здійснити теоретичний аналіз проблеми зв'язку професійної ідентичності з особливостями професії, а також з ціннісними орієнтаціями

Матеріали та методи. В дослідженні застосовувалися теоретичні методи, а саме, аналіз наукової літератури із проблематики цінностей, професійної ідентичності, їх взаємозв'язку, синтез, класифікація, узагальнення.

Результати та обговорення. Теоретичний аналіз джерел дозволив констатувати, що більшість теорій професійної ідентичності характеризується зверненням до поняття Я-концепції, у структурі якої виділяють такі характеристики, як переживання фахівцем своєї компетентності, самоефективності та особистісного впливу, що забезпечує психологічну стійкість до обраної професії. У зв'язку з цим дослідники наголошують на наявності професіограми особистісних якостей фахівця, тобто у формуванні професійної ідентичності певну роль відіграє яскраво виражений особистісний радикал (відкритість, гнучкість, ініціативність тощо). Вагому роль в становленні професійної ідентичності відіграють і суб'єктивні очікування та можливості соціальних перспектив, а також визнання іншими їх як професіонала, що сприяє встановленню професійної ідентичності та професійної самопрезентації.

Щодо структурних компонентів професійної ідентичності майбутніх психологів дискусія залишається відкритою і потребує додаткового аналізу та уточнення.

Свого часу Е. Еріксон висловив думку, що ідентичність – це динамічна конфігурація особистісних якостей і властивостей людини. Її формування відбувається за схемою поступового об'єднання нахилів, здібностей, способів захисту особистості, сублімованих станів і накопичення виконуваних соціальних ролей людини. У структурі особистісної ідентичності вчений виділив три взаємодоповнюючі рівні: соматичний (збереження цілісності особистості), особистісний (інтеграція зовнішнього та внутрішнього досвіду у

свідомості та поведінці) та соціальний (прийняття та дотримання соціальних законів і норм суспільства).

Розвиток ідентичності, на думку Г.М. Брейкуелл (G.M. Breakwell), відбувається в результаті асиміляції та акомодатії. Спочатку індивід виділяє ті характерологічні особливості та цінності, яких йому недостатньо для ідентифікації себе з професійною діяльністю, потім, у результаті засвоєння нових компонентів, перебудовується вже існуюча система. За допомогою акомодатійних процесів особистість визначає ціннісний зміст структурних компонентів професійної ідентичності.

Процес формування професійної ідентичності починається саме в той момент, коли людина обирає певний напрям професійної підготовки. У цей момент суб'єкт освітнього процесу має певне ідеальне уявлення про себе, як про представника певної професійної ментальності (ідеальний професійний образ). При створенні свого ідеального Я-образу майбутній психолог, насамперед, керується професійною (губристичною) мотивацією, орієнтуючись на рівень соціального запиту, сучасні тенденції психологічної практики, вимоги до спеціалістів, характеристики психологів-практиків та власне бажання бути один із консультантів, тренерів чи практичних психологів.

Професійну ідентичність ми визначаємо як психологічний образ людини про себе як майбутнього та поточного професіонала, тобто реальну та прогнозовану професійну самооцінку, ставлення до професійної діяльності та прийняття цінностей професійної спільноти. Головним компонентом професійної ідентичності, на нашу думку, є ціннісний компонент.

У структурі професійної ідентичності індивідуальні цінності є важливою складовою, оскільки визначають ставлення до майбутньої професійної діяльності. Цей процес ідентифікації описується в рамках ціннісного підходу до розвитку ідентичності. В такому розумінні формування професійної ідентичності полягає в проектуванні власної системи професійних цінностей і позицій на уявлення про цінності і позиції, які, на думку суб'єкта, характерні для конкретного професійного співтовариства.

На думку С. Білозерської, саме цінності регулюють спрямованість і ступінь зусиль суб'єкта, визначають значною мірою мотиви і цілі організуючої діяльності. Цінності мотивують діяльність і поведінку, оскільки орієнтація людини на світ і прагнення до досягнення індивідуальних цілей співвідноситься з цінностями, що входять у структуру особистості.

Таким чином, у процесі професійної підготовки студент-психолог глибоко аналізує структурні компоненти особистості, насамперед на ціннісному та емоційно-вольовому рівнях. За наявності позитивного емоційно-ціннісного ставлення до обраного професійного шляху відбувається активізація майбутнього психолога до самостійної роботи над власним особистісно-професійним зростанням, яке неможливе без усвідомлення професійних цінностей. Студент-психолог самостійно відвідує нові для нього види діяльності, а саме психологічні консультації, тренінги, лекції, майстер-класи тощо, завдяки чому він автоматично включається в професійне психологічне середовище, в якому отримані теоретичні знання реалізуються на основі власних знань та підтримуються практикою.

Висновки. Чітке переконання студента у правильності власного професійного вибору, усвідомлення аксіологічної сутності діяльності психолога та самоцінності себе як фахівця надає майбутньому фахівцю впевненості у побудові власного особистісно-професійного життєвого сценарію. Через формування ціннісної професійної ідентичності, ієрархізацію системи особистісних цінностей, усвідомлення аксіосфери професійної діяльності та самоцінності себе як професійного психолога, студент-психолог наближається до побудови реального професійного Я-образу майбутнього професіонала.

SOCIOLOGICAL SCIENCES

ГЕНДЕРНІ РОЛІ У СОЦІАЛЬНОМУ ЛІДЕРСТВІ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ

Григоришена Валерія Олександрівна

здобувач вищої освіти ОС Бакалавр

Державний торговельно-економічний університет

м. Київ

Вступ. Гендерні ролі історично визначали очікування та поведінку людей на основі їхньої статі. Це впливало на вибір їхньої кар'єри, сімейні обов'язки, соціальне становище та можливості лідерства. Ці ролі були вкорінені в соціальних нормах і дуже часто обмежували можливості людей в залежності від їх статі. Проте з розвитком суспільства відбулися значні зміни, які поставили під питання традиційні гендерні ролі. Забезпечення рівності, сприяння різноманітності та просування інклюзивності стають все більш важливим для суспільства і призводять до змін у багатьох сферах життя. Цей розвиток сприяє розширенню можливостей для всіх людей, незважаючи на їхню стать, як у професійній діяльності, так і в особистому житті. Відповідно це забезпечує більшу рівність, справедливість і повагу в суспільстві.

Ціль роботи. Ця робота має на меті дослідити вплив гендерних ролей на соціальне лідерство, а також розглянути зміни, які відбулись у суспільстві у зв'язку з просуванням гендерної рівності. Соціальне лідерство означає здатність особи за рахунок особистих якостей впливати на окремих осіб або соціальні групи, для спрямування їх зусиль на досягнення цілей у спільноті [1]. Гендерні ролі відіграють важливу роль у формуванні динаміки лідерства в суспільстві, оскільки вони дуже часто визначають, кого будуть сприймати за лідера і як винагороджується лідерство.

Матеріали та методи. Для проведення аналізу гендерних ролей та їхнього впливу на соціальне лідерство було використано декілька методів. По-перше, було проведено порівняльний аналіз політик різних країн, таких як Бельгія, Швеція, Франція, Данія та Латвія, які наголошують на гендерні рівності та мають вищу частку жінок на керівних посадах [2]. Ці країни запровадили політику, яка створює баланс між особистим життям та роботою, що може демонструвати позитивні результати не лише в економічних показниках, але у й стилях лідерства. По-друге, вивчено ситуацію в країнах, де традиційні гендерні ролі залишаються домінуючими, особливо в Ірані, де для жінок доступ до керівних посад є обмеженим [3]. Під час дослідження був використаний метод контент аналізу, що включав в себе вивчення медіа матеріалів та соціальних політик

Результати та обговорення. Результати дослідження показують, що у деяких країнах досі продовжують домінувати традиційні гендерні ролі, що обмежує доступ жінок до керівних посад. Найбільш обмежена свобода у жінок серед країн близького сходу та північної Африки в Ірані [3]. Через відсутність норм про гендерну рівність у законодавстві, жінки стикаються зі значними перешкодами через очікування визнання суспільством, а також через обмежений доступ до освіти та кар'єрних можливостей.

Питання щодо ролі чоловіків і жінок у соціальному лідерстві є дуже складним та багатограним. Однією з ключових проблем є збереження гендерних стереотипів, які пов'язують лідерство з мужністю. Внаслідок чого, жінки на керівних посадах дуже часто ігноруються та піддаються більш прискіпливій перевірці, на відміну від чоловіків-керівників.

Незважаючи на ці виклики, існує велика кількість можливостей для просування гендерної рівності в керівництві суспільством. Запровадження політики, яка враховує гендерні аспекти, може створити сприятливе середовище для жінок-лідерів. Це може включати програми наставництва для підтримки їх розвитку та спеціалізоване навчання для покращення лідерських навичок [4]. Більше того, забезпечення рівного доступу до ресурсів та освіти буде сприяти

підвищенню прийняття рішень жінками, що впливатиме на розвиток їхнього лідерства на всіх рівнях.

Важливо зазначити, що підвищення обізнаності щодо гендерної рівності може допомогти змінити соціальні норми, які зберігають гендерні упередження. Це може включати різноманітні навчальні та освітні компанії, які будуть сприяти усвідомленню важливості гендерної рівності. Організації можуть отримати перевагу від різноманітності в лідерських командах, адже дослідження показують, що команди, які поєднують різні методи управління демонструють вищий рівень ефективності у прийнятті рішень. Залучення жінок до керівних посад може позитивно вплинути на культуру компанії і підвищити її моральний дух. Проведення та здійснення цих ініціатив у довгостроковій перспективі призведе до змін у структурах організації і суспільства в цілому, що позитивно впливатиме на формування середовища.

Висновки. Гендерні ролі мають суттєвий вплив на соціальне лідерство та створюють як виклики, так і можливості в сучасному світі. Незважаючи на те, що традиційні гендерні ролі і стереотипи продовжують створювати перешкоди, визнання важливості гендерної рівності на керівних посадах зростає. Запроваджуючи політику підтримки, а також просуваючи обізнаність, організації можуть просуватися до більш ефективних практик лідерства.

Список використаних джерел:

1. Що таке лідерство, хто такий лідер і як ним стати? *НОВИНИ - "АГРОКЕБЕТИ"*. URL: <https://blog.agrokebety.com/shcho-take-liderstvo-khto-takyy-lider-i-yak-nyim-staty> (дата звернення: 26.08.2024).
2. Гендерна рівність у світі існує лише в шести країнах. *Український інтерес*. URL: <https://uain.press/news/world/genderna-rivnist-u-sviti-isnuye-lyshe-v-shesty-krayinah-1004017#:~:text=%D0%97%D0%B0%D0%B3%D0%B0%D0%BB%D0%BE%D0%BC%20%D0%B3%D0%B5%D0%BD%D0%B4%D0%B5%D1%80%D0%BD%D0%B0%20%D1>

<https://www.slovoidilo.ua/2021/09/06/infografika/suspilstvo/yakux-krayinax-blyzko-ho-sxodu-ta-pivnichnoyi-afryky-zhinky-mayut-bilshe-prav>

(дата звернення: 26.08.2024).

3. У яких країнах Близького Сходу та Північної Африки жінки мають більше прав. *Слово* *i* *Діло*.

URL: <https://www.slovoidilo.ua/2021/09/06/infografika/suspilstvo/yakux-krayinax-blyzko-ho-sxodu-ta-pivnichnoyi-afryky-zhinky-mayut-bilshe-prav> (дата звернення: 27.08.2024).

4. Стратегія впровадження гендерної рівності у сфері освіти до 2030 року: перспективи втілення. *Jurfem*. URL: <https://jurfem.com.ua/stratehiya-hendernoyi-rivnosti-v-osviti-2030/> (дата звернення: 27.08.2024).

СОЦІАЛЬНЕ ЛІДЕРСТВО ТА УПРАВЛІННЯ КОМАНДАМИ В УМОВАХ ВІДДАЛЕНОЇ РОБОТИ

Оленюк Кирило Сергійович

студент

Державний торговельно-економічний університет

У сучасному світі, де віддалена робота дуже розповсюджена, управління компанією і роль лідера вийшли на новий рівень. На мою думку, віддалена робота не тільки змінила комунікацію між людьми, що створює як переваги, так і недоліки для соціального лідерства і управління. Основна проблема — це відсутність фізичної присутності, що для деяких людей є ускладнюючим фактором, що може призвести до демотивації. Тому я вважаю, що перед лідером і керівником стоїть задача створити сильну та стійку команду, також він повинен підтримувати активну комунікацію та забезпечувати гарні умови співпраці. Тому для нормальної роботи команди на дистанційній роботі керівник має використовувати ефективні стратегії управління. А в ролі соціального лідера, керівник повинен правильно використовувати своє положення для задоволення потреб працівників і забезпечення плідної роботи.

Якщо людина мотивована, вона стає наполегливою, рішучою, відповідальною, системною і тоді, дійсно, досягає кращих результатів. Ця істина працює, якщо людина стає на шлях підприємництва, а також якщо вона стає ефективною частиною команди, що реалізує підприємницький проєкт і є найманим працівником.[1]

Основна проблема в управлінні командою дистанційно – це відсутність якісного зв'язку. І тут мова не про стабільність інтернет з'єднання, а про регулярність спілкування, про наявність взагалі такого явища як спілкування. Це впливає на роботу всієї команди, на прийняття рішень, на результат, на швидкість виконання задач, на якість. [2]

На мою думку, для ефективного вирішення проблем про які говориться у статті при віддаленій роботі команді перш за все треба звикнути до нової комунікації і технологічних нововведень, щоб подолати проблеми які пов'язані з фізичною присутністю та забезпечити взаємодію між командою. Але не треба забувати і про те, що команда, в якій застосовуються ці методи, теж має бути зацікавлена в цьому.

Я вважаю, що лідер, маж допомогти команді адаптуватися для нового їм виду роботи, наприклад відеоконференції та інтерактивні чати. Також можна впровадити треба регулярні онлайн-зустрічі, заходи для соціалізації команди може допомогти підтримки мотивації.

Також компанії, які впроваджують методи, про які я казав вище, можуть досягти неабияких переваг при віддаленій роботі. Якщо лідер допоможе команді пристосуватися до такого виду праці, то команда матиме можливість краще координувати свою роботу, швидше адаптуватися до змін та показувати високий рівень продуктивності. Приклади успішних компаній, які використовують дистанційну роботу і показують гарні результати, — це Facebook, Twitter, Mastercard, Dell.

Отже у висновку можу сказати, що віддалена робота вимагає як від лідера(керівника) так і команди нових методів управління та соціального лідерства які будуть допомагати команді у роботі, оптимізації процесів і створення зручного робочого середовища, що в свою чергу буде сприяти продуктивності команди.

Джерела:

1. ЛІДЕРСТВО ТА МОТИВАЦІЯ ПІДПРИЄМЦЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ст75. http://bses.in.ua/journals/2023/79_2023/12.pdf
2. Управління віддаленою командою у 2023 році. Особливості та ефективні рішення [Електронний ресурс] // webnauts. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: <https://webnauts.pro/uk/blog/upravlinnya-viddalenoyu-komandoyu-u-2023-roczy-osoblyvosti-ta-efektyvni-rishennya/>

PHILOLOGICAL SCIENCES

«САМОІДЕНТИФІКАЦІЯ ДЖЕНІС КУЛИК-КІФЕР (НА ПРИКЛАДІ
КНИГИ СПОГАДІВ («HONEY AND ASHES»))»

“SELF-IDENTIFICATION BY JANICE KULYK KEEFER (USING
MEMOIR BOOK (“HONEY AND ASHES”))”

Ільницька Марія Борисівна

викладачка кафедри китайської мови і перекладу
Київського університету імені Бориса Грінченка

Introductions. Janice Kulyk Kiefer is a writer who was born in Toronto in 1952 and was educated in France and England, she lives in Ontario, perhaps she is not only the most prominent Canadian writer of Ukrainian origin, but also the one who integrated more deeply into Canadian society than others (Online 1).

Janice Kulyk Kiefer is a literary critic of Ukrainian origin, doctor of philosophy (1983), professor (1990). Literary awards named after Marian Angel (1999) and “Kobzar” (2008). She wrote about Canadian literature and modernism in the works “Under Eastern Eyes” (1987) and “Reading Mavis Gallant” (1989). Author of the books “The Green Library” (1996), “Honey and Ashes” (1998; all in Toronto), “Dark Ghost in the Corner: Imagining Ukrainian-Canadian Identity” (Saskatoon, 2005), “The Ladies Lending Library” (New York, 2007), in which she explores the themes of Ukrainian ethnicity and cultural heritage in Canada, aspects and problems of multiculturalism and modern transnationalism (Online 2).

Aim. The main aim of this paper is to identify and characterize the artistic methods and techniques of identity expression in prose by Janice Kulyk Kiefer. The research object of this thesis is memoir book “Honey and Ashes” by Janice Kulyk Kiefer as an expression of the author’s self-identification. Our reseluts are based on

the analysis of the original prose text of Janice Kulyk Kiefer. The research has three tasks. Firstly, to analyze the problem of national self-identification of Ukrainian-Canadians of the second generation in the writer's work. Secondly, to analyze features of the inner world of the author and understand how it reveals to the reader. Thirdly, to describe the language issue for Ukrainian emigrants in Canada (on the example of their Solowski family).

Materials and methods. According to Grekul L., "the feeling of the house of J. Kulyk Kiefer is more difficult to define, because it goes beyond the borders of the country and nation" (Шадріна, 2017). Canadian critics point out that the writer's success is the result of a break with the Ukrainian ethnic environment. The creativity of the writer attracts the attention of researchers, two dissertations were dedicated to her. She writes prose in English, her path to Ukrainian subjects is not easy. She resisted this for a long time, perceiving herself as a Canadian writer, which confirms Zhurzhenko's T. assumption that women writers can belong to two completely different currents - they can be nationally or anti-nationally oriented. The first book of poetry "White of the Lesser Angels" appeared in 1986. The writer's works (for example, "Express Paris – Naples", "Constellations") were published in 1980 - 1990. She is the author of several literary works. These books and articles were published in English, and finding something Ukrainian in them is a difficult and impossible task due to the complete absence of Ukrainian motifs (Online 1).

Results and discussion. The story in the book begins in 1900, when her grandfather Tomasz Solowski was born, continues through five generations of her family, and ends in 1997, when the author comes to the country of her ancestors to visit relatives in Poland and Ukraine (Online 3). The book of memories "Honey and ashes" reveals to the reader the inner world of the author Janice Kulyk Kiefer. The basis of the ethnic component of the memoir is the artist's attempts to understand and feel her identity. The author's goal is to understand "who am I?": Canadian or ethnic Ukrainian? It is this goal that guides Kulyk-Kiefer to begin his journey in the memories of grandmother Elena and grandfather Tomas Solovsky, who emigrated to

Canada in the 20th century from the small village of Staromishchyna, in the Ternopil region:

Example 1. My childhood was filled with rounding stories of the Old Place, stories that fed my experience of, my desire for, difference. If, with name like Kulyk, I didn't belong in a world of Smiths and Browns, then I longed for that place where I did belong to be something richer and fiber. When I left my parents' home, married, had children of my own, my dreams and wishes altered: the Old Place vanished from my consciousness the way a river travels underground. I was making a new life, a new self as distant as possible from what my childhood life and self had been. But over the last few years I've come to hear the river of the past, my family's and my own, more insistently than ever (Kulyk Keefer, 1998).

The author raises a number of issues that are quite important for the author herself - this is self-identification, the language issue for Ukrainian emigrants in Canada (using the example of her Solowski family), the thorny path of Ukrainians in emigration, humiliation of emigrants in Canada, gender issue (attitude towards women at the university etc). The Ukrainian language did not become native to the author herself because she was never native, because Janice Kulyk Kiefer was born, grew up and lived in Canada:

Example 2. ...many times when I was a child, and my mother spoke in her own language that was never mine... (Kulyk Keefer, 1998).

The problem of the self-identity of the author herself is very closely intertwined with the language issue. That is, my native language - that is my people - that is my essence:

Example 3. I am, if not the only gentle, then the only Ukrainian. Not Ukrainian-Canadian: in this gathering, my carefully gauged identity drops away; I lose the hyphen that has always put time and distance between me and the Old Place, and what happened over there. I'm here to make some connection with these women who seem like me, yet come from a culture that my own background has decreed, often in the most violent way, to be Other (Kulyk Keefer, 1998).

We learn about internal conflicts with self-determination from the author after the words:

Example 4. I was born in Canada, which for my family meant a place as blank, as free, as the future itself. But I was born out of their lives as well, out of all they were and all they came from (Kulyk Keefer, 1998).

Staromishchyna is the place of self-identification of the author herself. That is why a trip to Ukraine, namely to her mother's homeland – Staromishchyna (Ternopil region, Ukraine), was so important for the author:

Example 5. I try to explain my obsession with Staromishchyna, the need I feel to visit a place where there's no family left to greet me. I can see from Sofia's face that doesn't understand. "I want to see it for myself," I say, but my tongue slips, and what comes out instead is this: "I want to see myself" (Kulyk Keefer, 1998).

Conclusions. To sum up, Janice Kulyk Keefer deals with her self-identification thanks to a trip with her husband to Ukraine, to the Motherland of her parents and ancestors. It is also important to note that the author also considers the language issue as one of the components of the nation's identity.

REFERENCES

Shadrina T. (2017), "Border and home as ontological universals in Ukrainian Canadian literature", *Zaporizhzhia*, p. 86–92.

Kulyk Keefer J. (1998), "Honey and Ashes: A Story of Family", Toronto, 338 p.

INTERNET SOURCES

[Online 1] Available from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoai_2007_9_39 [Accessed on 15 August 2024].

[Online 2] Available from <https://esu.com.ua/article-51301> [Accessed on 12 August 2024].

[Online 3] Available from <http://pytlit.chnu.edu.ua/article/view/39942/68361> [Accessed on 13 August 2024].

ТЕАТРАЛЬНІСТЬ ЯК РІЗНОВИД ХУДОЖНЬОЇ КОМУНІКАЦІЇ В «НОВЕЧЕНТО» А. БАРІККО

Стужна Валерія Валентинівна,
магістрантка,
Київський столичний університет
імені Бориса Грінченка

Вступ. Театральність як феномен культурного життя існує й активно розвивається нині за межами театру, функціонуючи в культурі, соціальному житті, філософії, естетиці, художній літературі тощо. Відомо, що театральність виникла як своєрідний механізм людської поведінки й сприйняття, що здавна виявлявся в схильності людини до наслідування. Фактично, саме наслідування і повторення є одним із основних способів людського пізнання.

Театральність, у вузькому значенні, це «сукупність сценічних зображально-виражальних засобів та прийомів, притаманних театру як особливому мистецтву гри» [3, с. 465]. У широкому значенні, театральність виявляється у своєрідній діяльності особи – актора, літературного персонажа, реальної людини, якій притаманні привертання на себе уваги, публічність, застосування ефекту масовості, гіперболізації тощо. Така театральність має тісний зв'язок з демонстративністю [4, с. 4-5]. Масовість сучасного світу сприяє поширенню театральності як одного з найефектніших засобів культури та мистецтва, а також продуктів їхнього синтезу в різних відношеннях.

Театральність неодноразово ставала об'єктом дослідження різних наукових галузей: філософії, культурології, театрознавства, літературознавства, лінгвістики, музикознавства тощо. Кожна наука інтерпретує це поняття по-своєму, спираючись на свої специфічні ознаки, тому існує велика кількість дефініцій цього поняття: філософія вважає її формою соціокультурної ідентифікації суспільства, семіотичним явищем або певною універсалією, інтегративною властивістю системи культури, що розкриває найважливіші

сторони її генези та функціонування. У літературознавстві термін театральність розглядається як певний синтез, у якому співіснують кілька знакових пластів, що між собою взаємодіють; це синтез театральних елементів, елементів прози та поезії, живопису, що створюють цілісну картину художнього полотна письменника [4, с. 15-40].

Театральність – одна з основних рис творчості відомого італійського письменника Алессандро Барікко. Він є яскравим представником літератури постмодернізму і, маючи музичну освіту та будучи палким прихильником музики й кінематографу, наповнює свої твори жанровим та стильовим синкретизмом, театральністю й кінематографізмом. Творчість А. Барікко характеризується яскравим переплетенням різних стилів і жанрів, інтермедіальною взаємодією літератури й музики, літератури й театру, що відображає сучасне світосприйняття. Автор створює в літературних текстах синтетичні образи з візуальними, слуховими та театральними ефектами.

Творчість А. Барікко привертає увагу багатьох зарубіжних дослідників (Ш. Хашимова, Л. Петрович, А. Шарселла, Е. Зінато, І. ді Барі, Ф. Піано, А. Стойнік тощо). В українському літературознавстві дослідження нечисленні, лише окремі твори А. Барікко вивчають Г. Канова, Ю. Павленко, Н. Котлярова, що створює потребу в подальших розвідках, оскільки твори А. Барікко перекладено українською мовою (І. Герасим, Ю. Григоренко, Р. Скакун), також користуються популярністю кінофільми і вистави за їхніми мотивами.

Ціль нашої статті зумовлена потребою подальшого дослідження творчості А. Барікко в інтермедіальному аспекті.

Методологічна основа дослідження. Вивчення театральності в сучасній гуманітаристиці здійснюється із залученням різних підходів згідно з функціонуванням поняття в різних сферах. Міждисциплінарні методи уможливають виявлення та концептуалізацію феномена театральності у творчості відомого письменника-постмодерніста Алессандро Барікко (на прикладі театрального монологу «Новеченто»).

У ході роботи використовувались такі **методи дослідження**: біографічний для урахування впливу особистості автора на сюжет і поетику твору; порівняльний для зіставлення тексту літературного твору з його медійними переміщеннями; культурно-історичний для дослідження зв'язків твору з історико-культурними і соціальним тлом доби, у яку був написаний твір; формальний метод: для дослідження зв'язків між структурою роману та його змістом; метод літературної герменевтики для аналізу та інтерпретації тексту твору; описовий – для обґрунтування предмету дослідження.

Матеріалом для дослідження обрано театральний монолог «Новеченто» – один із найвідоміших та найбільш синкретичних творів Алессандро Барікко.

Результати та обговорення. «Новеченто» – твір Алессандро Барікко, що приніс йому чималу славу. За його мотивами знято фільм «Легенда 1900 року» («Легенда про піаніста в океані») режисера Джузеппе Торнаторе. У 2016 році створено оперу на музику угорського композитора Петера Етвosa, буклет виготовила Марі Мезей. У передмові роману сам письменник зазначив, що *«...написав цей текст для конкретного актора, Евдженіо Аллегрі, та конкретного режисера, Габріеля Вачіса. Вони поставили за ним спектакль, що дебютував на фестивалі в Асті у червні цього року. Не знаю, чи цього досить, щоб називатися письменником-драматургом, — я особисто маю сумнів. Тепер, коли я бачу цей текст у вигляді книжки, він видається мені чимось середнім між справжньою театральною постановкою і повістю, призначеною для читання вголос. Не думаю, що для таких текстів є спеціальна назва. Зрештою, яка різниця. Мені здається, це гарна історія, варта того, щоб її розповісти. І мені приємно думати, що хтось її прочитає»* [1].

Автор вважав, що це щось середнє між справжньою постановкою та історією для читання вголос. Цей театральний монолог розповідає про екстравагантне життя Денні Будманна Т. Д. Лемона Новеченто, *«найвидатнішого піаніста з усіх, чия музика коли-небудь лунала на хвилях Океану»* [1], людини, яка народилася, жила та померла на пароплаві «Вірджинія», так і не ступивши на сушу. Через кілька днів після народження дитину залишили на фортепіано

бальної зали першого класу на пароплаві, і з того часу головний герой перебуває на пароплаві, який став для нього моделлю всього світу.

Про життя Новеченто розповідає його друг, трубач Тім Тьюні – персонаж, який виконує роль суб'єкта і об'єкта розповіді. Він не тільки розповідає про події, які бачив, знає і бере в них участь, а й задає ракурс бачення й оцінювання, є ретранслятором авторської позиції. У першій частині твору автор вдається до внутрішніх монологів та ретроспектив, у другій частині переважають описи й діалоги.

Театральність твору реалізується передовсім в постійній апеляції до адресата розповіді. Стиль викладу має ознаки розмовної атмосфери, і вся розповідь відбувається у формі спогадів, якими розповідач ділиться з великою аудиторією. Модель спілкування нагадує театральну, яка передбачає співіснування актора на сцені і глядача в залі.

Одним із важливих елементів театральності в монолозі «Новеченто» є прийом, який утримує читацьку увагу, – постійне відсилання до спогадів, що дозволяє запровадити нові теми та переключити на них увагу реципієнта. Окрім того, автор вдається до розмежування художнього простору твору на реальну площину (життя Новеченто на кораблі, його гра на фортепіано, дружба з Тімом) й уявну (уявні прогулянки Новеченто містами, країнами, ґрунтуючись на оповіданнях інших людей). Таке розмежування втілюється у світосприйнятті Новеченто, де світ героя – корабель, де він народився і де помер, і його життя – 88 клавіш – має конечні, визначені межі (які піддаються для пізнання органами зору, на дотик), у той час як його внутрішній світ – мікрокосм – перебуває в ірреальності: *«Та не було кінця-краю. Чого я не побачив, то це – де воно все кінчається. Де край цьому світові / А тепер подумай: фортеп'яно. Клавіші починаються. Клавіші кінчаються. Ти знаєш, що їх 88, і тут тебе ніхто не ошукає. Вони не безконечні. Ти безконечний, і безконечна та музика, всередині в клавішах, яку ти можеш добути. Їх 88. А ти безконечний. Оце мені подобається. Отак можна жити»* [1].

Видом театральності вважаємо двоїстість сутності героїв твору, передусім Новеченто. За сюжетом, Новеченто – чудовий піаніст, самоучка, талант якого ніхто не міг пояснити. Він навчився грати сам, так, що спонукав затамувати подих усіх, хто чув цю дивовижну «неправильну» гру: *«...казав упівголоса: «Будь ласка, Новеченто, нормальні ноти, окей?» Новеченто кивав головою і грав нормальні ноти, уп'явши очі десь перед собою, а на свої руки ні разу й не гляне, і здавалося, що сам він десь далеко-далеко»* [1].

Двоїста природа душі героя реалізується в певні моменти, а саме під час творення мелодії. Новеченто в цей час був далеко, кожного разу, коли він грав, він ніби дивився на себе зі сторони, з точки зору тих, хто слухав його мелодію, він відчував їх так, як ніхто не міг зрозуміти. Він бачив дивовижні світи, де ніколи не бував, і найголовніше – він бачив в них себе: у Парижі, на березі моря, поруч з коханою жінкою, яку ніколи не бачив і не знав. Уявний світ, який герой ніколи не бачив, те, що він відчував, слухаючи історії інших, – оживали в його музиці, але найголовніше – він оживав через них, уявляв і бачив себе там, де ніколи не намагався побувати: *«Можна було подумати, що він божевільний. Та все було не так просто. Коли хтось абсолютно точно описує тобі, який запах стоїть на Бертам-стріт літом, коли тільки-но скінчився дощ, то не можна стверджувати, ніби він божевільний, просто тому, що він на Бертам-стріт ніколи не був. З чийось очей, з чийось слів він справді вдихав його, це повітря. По-особливому, по-своєму, але насправжки. У світі він ніколи не бував. Та ось уже двадцять шість років, як світ приходить на цей корабель, і ось уже двадцять шість років як він, на цьому кораблі, шпигує за світом. І вбирає в себе його душу»* [1]. Саме можливість бачити себе збоку, одночасно грати і бути думками в іншому просторі, робила Новеченто унікальним, ні на кого не схожим.

Засобом театральності є відкритий фінал твору, де Новеченто залишається на кораблі, який ось-ось вибухне, і моделює своє існування після смерті, демонструючи при цьому артистизм режисера власного життя: *«Я вже бачу оту сцену, як я попадаю на небо, і хтось там шукає в списках моє ім'я, – і не може знайти.*

«Як, ви кажете, вас звати?»

«Новеченто».

«Новаліс, Носинський, Нотарбартоло, Ноцца...»

«Знаєте, я народився на кораблі» [1].

Висновки. Отже, під час дослідження твору А. Барікко «Новеченто» як форми художньої комунікації зауважено, що важлива роль у ньому належить театральності. Особливим маркуванням театральності є авторське визначення жанрового різновиду твору – театральний монолог. Засобами театральності у досліджуваному тексті є специфічність оповіді, образ наратора, розмежування окремих площин у художньому просторі, двоїстість природи персонажів, артистичне дистанціювання персонажів від власних вчинків тощо. Перспективним аспектом для подальшого дослідження театральності «Новеченто» А. Барікко вважаємо зіставлення літературної версії твору з її медійними переміщеннями, зокрема кінофільмом та виставою.

Використана література:

1. Барікко А. Новеченто / пер. з італ. Скакун Р. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Alessandro_Baricco/Novechento.htm?
2. Панасюк В., Юдова-Романова К. (2023). Театр як особливий тип художньої комунікації у сучасному науковому дискурсі. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Сценічне мистецтво*. 2023. № 6(1). С. 35–48. URL: <https://doi.org/10.31866/2616-759X.6.1.2023.276709>.
3. Театральність. *Літературознавча енциклопедія: У двох т.* Авт.-укл. Ю.І. Ковалів. Т. 2. К.: ВЦ «Академія», 2007. С. 465.
4. Шестопал О. Г. Театрально-ігровий чинник в іспанській інтелектуальній прозі другої половини ХХ століття : дисертація. К., 2013. URL: <https://uacademic.info/ua/document/0413U003305>.
5. Baricco A. Novecento: pianiste: un monologue. URL: <https://archive.org/details/novecentopianist0000bari>.

PHILOSOPHICAL SCIENCES

ЕТИКА СОЦІАЛЬНОГО ЛІДЕРСТВА: ПРИНЦИПИ ТА ВИКЛИКИ

Дяченко Анастасія Костянтинівна

студентка

Державний торговельно-економічний університет

Людини, яка має вплив на соціальне середовище і спрямовує його на досягнення спільної мети, тобто я маю на увазі лідерів, зобов'язана дотримуватися не лише обов'язків керівника у внутрішній системі організації, а й додержуватися етичної відповідальності. Мораллю повинні володіти як і громадські діячі, так і кожен прошарок соціуму, але від гегемона очікується додержання вищих етичних стандартів. Саме від керівника Ви очікуєте на підтримку та безпеку в колективі, саме від нього Ви розраховуєте на підтримування комфорту та однакових прав серед інших елементів цієї системи, і це один із його фундаментальних обов'язків, як соціального лідера. Перелічимо найголовніші якості, якими повинен володіти справжній висококваліфікований керівник, і з якими проблемами у навколишньому та внутрішньому середовищі він може зустрітися.

Як було сказано вище, перед найголовнішим елементом підприємства стоїть мета, а саме її досягнення, але буде егоїстично ігнорувати інші елементи системи, завдяки яким Ви можете досягти цієї мети. Для добросовісного й етичного лідера, еталоном повинна бути мета з поєднанням цінності, чесності та емпатії до ваших підлеглих. Для початку виділимо чесність, тому що бути чесним з іншим – це добровільно підносити співрозмовника на свій рівень, це фундамент довіри, прозорості та ефективності у співпраці з ним. Ви повинні щиро і пристойно доносити правду робітнику про його виконану роботу та поведінку в колективі. Також із чесності випливає

відповідальність за свої обіцянки перед колективом. Якщо Ви обіцяєте підвищення, відпустки чи бонуси, Ви повинні виконати їх. Насамперед прозорість у внутрішньому середовищі організації впливає на його сприйняття іншими органами зовнішнього ринку. Дослідники Cialdini, Petia, Petrova та Goldstein виявили, що організації з нечесними керівниками стикаються з погіршенням репутації, зниженням ефективності праці та іншими втратами [1].

Другим ключем для ефективного і комфортного управління людьми буде повага до них. Щоб розкрити найсильніші сторони підлеглих, автентичний лідер повинен створити довірливі відносини, які впливають зі взаємоповаги. Дослідження показують, що співробітники, які відчують признання від вищої ланки організації, більш мотивовані, лояльні до своєї системи та готові докладати більше зусиль. Якщо керівник відноситься до своїх людей зневажливо та недооцінює їх, то відсутність хороших результатів та прогресуюча кількість звільнень не повинні Вас здивувати [2]. Повага проявляється в повсякденних діях керівника, Ви повинні бути готові ініціювати прояви щирості, підтримувати постійну комунікацію, враховувати індивідуальні потреби підлеглих та визнавати їхній внесок у роботу. Сприймайте кожного свого підлеглого, як суб'єкт, а не об'єкт для досягнення цілі, він теж заслуговує на повагу та признання.

Наступний аспект, який я хочу зазначити, це відсутність дискримінації в системі Вашої зони відповідальності. Мобінг із боку керівника й колективу безумовно має негативний вплив та наслідки на психологічному та ментальному рівні жертви. Що в першій, що другій ситуації винен лише лідер системи, у якій відбувається булінг; з професійної точки зору лідер не повинен створювати середовище для виникнення знущань у організації, це показує некомпетентність Вас, як керівника. Дискримінація робітника включає негативне ставлення на робочому місці до Вашого віку, статі, релігії та інвалідності, якщо Ви помічаєте некоректну поведінку від інших елементів системи, то Вам варто подумати над іншими варіантами роботи [3]. Ваша необізнаність в етичності може призвести не тільки до зниження самооцінки підлеглого, а й до втрати талановитих кадрів,

судовими позовами та фінансовими збитками [2]. Щоб запобігти зародженню мобінгу в Вашому соціальному середовищі, Ви повинні возвести кордони, за які буде заборонено переходити, повинна бути дисципліна та контроль не тільки серед Ваших підлеглих, Ви самі повинні стати прикладом для наслідування.

Етика лідера, для мене, виступає в образі міцної нитки, яка зв'язує всі елементи системи організації, якщо вона тонка й не може витримати вагу всіх компонентів організації, то вона без варіантів обірветься і втратить свою функціональність. Ви повинні стати не лише внутрішнім компасом компанії, який направляє команду в темпі досягання цілі, а й прикладом для наслідування з процвітанню людської моралі. Я виділила лише три аспекти для автентичного лідера, тому що вважаю ці якості фундаментом для його виконавчих обов'язків у внутрішньому та зовнішньому середовищі організації.

Використані джерела:

1. 5.5 Лідерство – етика на організаційному рівні
[https://ukrayinska.libretexts.org/%D0%91%D1%96%D0%B7%D0%BD%D0%B5%D1%81/%D0%9C%D0%B5%D0%BD%D0%B5%D0%B4%D0%B6%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82/%D0%9A%D0%BD%D0%B8%D0%B3%D0%B0%3A_%D0%9F%D1%80%D0%B8%D0%BD%D1%86%D0%B8%D0%BF%D0%B8_%D1%83%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BB%D1%96%D0%BD%D0%BD%D1%8F_\(OpenStax\)/05%3A_%D0%95%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0%2C_%D0%BA%D0%BE%D1%80%D0%BF%D0%BE%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%B0_%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C_%D1%82%D0%B0_%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BB%D0%B8%D0%B9_%D1%80%D0%BE%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D1%82%D0%BE%D0%BA/5.05%3A_%D0%9B%D1%96%D0%B4%D0%B5%D1%80%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE_-_%D0%B5%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0_%D0%BD%D0%B0_%D0%BE%D1%80%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D1%96%D0%B7%D0%B0%D1%82%D0%B0%D0%BB%D0%B8%D0%B9_%D1%80%D0%BE%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D1%82%D0%BE%D0%BA](https://ukrayinska.libretexts.org/%D0%91%D1%96%D0%B7%D0%BD%D0%B5%D1%81/%D0%9C%D0%B5%D0%BD%D0%B5%D0%B4%D0%B6%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82/%D0%9A%D0%BD%D0%B8%D0%B3%D0%B0%3A_%D0%9F%D1%80%D0%B8%D0%BD%D1%86%D0%B8%D0%BF%D0%B8_%D1%83%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BB%D1%96%D0%BD%D0%BD%D1%8F_(OpenStax)/05%3A_%D0%95%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0%2C_%D0%BA%D0%BE%D1%80%D0%BF%D0%BE%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%B0_%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C_%D1%82%D0%B0_%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BB%D0%B8%D0%B9_%D1%80%D0%BE%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D1%82%D0%BE%D0%BA/5.05%3A_%D0%9B%D1%96%D0%B4%D0%B5%D1%80%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE_-_%D0%B5%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0_%D0%BD%D0%B0_%D0%BE%D1%80%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D1%96%D0%B7%D0%B0%D1%82%D0%B0%D0%BB%D0%B8%D0%B9_%D1%80%D0%BE%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D1%82%D0%BE%D0%BA)

ЛІДЕРСТВО: ВРОДЖЕНІСТЬ ЧИ НАБУТІСТЬ У СВІТЛІ ФІЛОСОФСЬКИХ ПОГЛЯДІВ

Довженко Анна Олександрівна

студентка

Державний торговельно-економічний університет

Кожен з нас бодай раз у житті стикався з поняттям лідерства. Це слово часто асоціюється з харизматичними особистостями, які можуть вести за собою, надихати і досягати великих цілей. Ми часто захоплюємося тими, хто здатний змінювати хід історії, мотивувати мільйони людей і піднімати організації на нові висоти. Лідерство — це своєрідне мистецтво, що поєднує талант, навички, натхнення і силу волі. Воно відображає не лише індивідуальність кожного з нас, а й зусилля, які ми готові вкласти для досягнення мети. Але що насправді стоїть за цими здібностями? Чи є такі якості природженими, з якими ми приходимо у цей світ, чи це навички, які можна набути через навчання і досвід?

У давнину ці питання викликали жваві дискусії серед філософів, які намагалися зрозуміти природу лідерства і його вплив на суспільство. Деякі з них вважали, що лідери народжуються з певними вродженими якостями, такими як мужність, мудрість чи харизма, які роблять їх особливими і виділяють серед інших. Інші, натомість, стверджували, що лідерство можна розвивати через освіту, досвід і самовдосконалення. Для них лідерство було результатом наполегливої праці над собою, навчання і здобуття знань, які з часом формують видатного лідера. Мета цієї роботи — дослідити, якою була думка тогочасних філософів про лідерство, якими аргументами вони підкріплювали свої погляди і як їхні ідеї вплинули на сучасне розуміння цього поняття.

Так, Платон бачив лідера як людину, що має вроджену схильність до знань і відрізняється рішучим неприйняттям брехні та любов'ю до істини. На його думку, лідеру притаманні такі якості, як скромність, шляхетність, справедливість, великодушність і духовна досконалість. [1] У своїй утопії

досконалої держави він уявляв правителями філософів, яких він визначав як тих, хто прагне "споглядати істину". Інакше кажучи, право керувати отримує лише той, хто оволодів істиною та постійно прагне її пізнання. У творі «Держава» Платон стверджує, що від народження люди поділяються на три групи: хлібороби (з чутливою душею), воїни (з мужньою душею) і правителі (з розумною душею). [2] Він вважав, що справжній лідер — це той, хто має природжене прагнення до знання і здатність розуміти істину. У діалозі «Політик» філософ підкреслює важливість того, щоб лідер був не просто володарем, а людиною, яка здатна керувати державою з мудрістю і справедливістю. Він прирівнював лідера до пастуха, який з великою відповідальністю піклується про своїх підопічних. [3]

На відміну від інших філософів, які намагалися зобразити лідерство як ідеал або вроджену якість, Нікколо Макіавеллі розглядав його з практичної точки зору. Він не вірив у те, що лідерами народжуються. Для Макіавеллі лідерство було більше про те, як людина поводить себе в реальних обставинах, ніж про те, якими моральними якостями вона володіє. Макіавеллі вважав, що лідер має бути готовий до всього, включаючи використання хитрощів, обману і сили, аби зберегти владу і забезпечити стабільність держави. Його підхід до лідерства можна назвати реалістичним: він розглядав владу як інструмент, який можна ефективно використовувати тільки тоді, коли ти розумієш, як працює людська природа і як нею маніпулювати. [3]

Багато років вчені займаються дослідженням походження лідерів, і це питання залишається актуальним і сьогодні. Серед психологів і соціологів існує поділ: одні вважають, що лідерство є вродженою рисою, з якою людина народжується, в той час як інші вірять, що це набір навичок, які можна розвивати і вдосконалювати. [4]

Уоррен Бенніс витратив багато часу на вивчення поняття лідерства. Після безлічі досліджень він прийшов до важливого висновку: “Найбільший міф про лідерство – це те, що ними народжуються, тобто, що лідерство – генетичний фактор. Цей міф стверджує, що деякі люди мають харизматичні якості, яких

немає у інших. Це нісенітниця, все навпаки: лідерами не народжуються, ними стають.” Бенніс переконаний, що лідерству можна навчитися і що це не просто вроджена риса, а навичка, яку можна розвивати. [5]

Про це говорить і виконавчий директор Інституту лідерства ім. Ігоря О. Ігнатовича Джерард Сейтс, який на Економічному форумі у Давосі заявив: «У лідерстві 24% — це вроджені задатки, а 76% — те, чому можна навчитися, розвинути». Сейтс підкреслює, що успіх у лідерстві залежить від мети та мотивації людини. Якщо є чітке розуміння, для чого людина хоче щось робити, вона буде прагнути до цього. Лідерство, на його думку, включає як вроджені якості, так і набуті навички. Тому, як і будь-яка інша майстерність, навичками лідерства потрібно постійно опікуватися, і в цьому процесі немає остаточної крапки. [6]

У висновку хочу зазначити, що лідерство — це не тільки питання природжених талантів чи навчання, а результат їхнього поєднання. Платон вважав, що справжні лідери мають вроджені якості, такі як мудрість і справедливість, які роблять їх здатними вести інших. У свою чергу, Макіавеллі акцентує увагу на практичних аспектах і адаптивності, підкреслюючи, що важливіше, як ти використовуєш свої можливості в реальному житті. Сучасні дослідження підтверджують, що хоч природжені якості можуть бути корисними, значна частина успіху в лідерстві залежить від навчання і практичного досвіду. Тому справжнє лідерство — це постійний процес розвитку і самовдосконалення. Існує безліч шляхів, як стати ефективним лідером, і кожен може знайти свій власний шлях до цього.

Використані джерела:

1. АВТЕНТИЧНЕ ЛІДЕРСТВО В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ СОЦІАЛЬНОПОЛІТИЧНОЇ СИТУАЦІЇ
<https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/709013/1/ZlivkovVL.pdf>
2. Платон: «Держава» ст. 77-78 <http://litopys.org.ua/istpolit/ipd05.htm>
3. ПОЛІТИЧНЕ ЛІДЕРСТВО: ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА МЕТОДОЛОГІЇ
ст. 179 <http://surl.li/rmwfdt>

4. Чи можна навчитися лідерству <http://surl.li/blblss>
5. Лідерами не народжуються, ними стають! <http://surl.li/nxmqoc>
6. «УП»: На Ваш погляд, чи потрібно, взагалі, учитися лідерству й чи можна такому навчитися? <http://surl.li/kwgrxh>

ECONOMIC SCIENCES

РОЛЬ ЦИФРОВИХ ІННОВАЦІЙ В РЕГУЛЯТОРНИХ (RegTech) І НАГЛЯДОВИХ ТЕХНОЛОГІЯХ (SupTech) НА РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Довгань Олександр Ілліч

Аспірант,

Державний торговельно-економічний Університет

Вступ. Вагомим є вплив цифрових інновацій на функціонування регулятора ринку фінансових послуг: розвиток цифрових інновацій створює як нові можливості, так і появу нових ризиків. Можливості полягають в удосконаленні та розширенні кола інструментів та механізмів для регулювання, нагляду, стимулювання економіки і реалізації державної політики у сфері інвестицій та інновацій.

Ціль роботи. Визначити концептуальні засади ролі цифрових інновацій на ринку фінансових послуг в Україні.

Матеріали та методи. У ході нашого дослідження використано діалектичний метод, метод логічного підходу, систематизації та групування .

Результати та обговорення.

Цифрові інновації у наглядових та регуляторних технологіях – запорука сталого розвитку фінансового ринку, вони дозволяють фінансовим установам і регуляторам постійно удосконалювати чинні процеси, розширювати коло клієнтів/піднаглядних суб'єктів, виявляти та попереджувати потенційні ризики в діяльності фінансового сектору.

Нагадаємо, що регуляторні технології (RegTech/RegTech) це управління

регуляторними процесами у фінансовій галузі за допомогою технологій. RegTech – регулятивні технології, які забезпечують відповідність компаній і організацій новим вимогам законодавства і їх дотримання, за їх допомогою фінансові установи можуть адаптувати готові рішення для відповідності вимогам і стандартам фінансових регуляторів. RegTech підвищує ефективність управління ризиками, зменшує витрати і збільшує швидкість реакції на зміну нормативних вимог. Для фінансових установ RegTech забезпечує автоматичне формування і подання звітності, виявлення і усунення ризиків, ефективне дотримання нормативних вимог. До переваг RegTech належать: адаптація до нормативних змін, ефективність і автоматизація, економія витрат, моніторинг відповідності актуальним нормативним вимогам у режимі реального часу, своєчасність підготовки та подання звітності, якісне управління ризиками, масштабованість, комфортність і зручність інтерфейсу для користувача, можливість регуляторного тестування ізольованого середовища [1]

Наглядові технології (СупТех/SupTech) – використання технологій для полегшення та вдосконалення наглядових процесів із точки зору наглядових органів. Національний банк впевнений, що одночасне сприяння розвитку СупТех та RegTech має ґрунтуватися на взаємодії та постійній комунікації й співпраці регулятора з піднаглядними суб'єктами і RegTech-компаніями. Адже це – необхідна передумова формування єдиного бачення щодо використання СупТех та RegTech, визначення їхньої ролі та пріоритетності в реалізації цих технологій.

Упровадження СупТех та розвиток RegTech також одна із цілей Національного банку, визначених Стратегією розвитку фінансового сектору до 2025 року. І це є наслідування досвіду регуляторів розвинутих країн світу, бо кількість країн, які вже розробили або здійснюють розроблення стратегій із упровадження СупТех та розвитку RegTech щорічно зростає. В НБУ переконані, що сприяння розвитку СупТех та RegTech, ґрунтоване на взаємодії та постійній комунікації й співпраці регулятора з піднаглядними суб'єктами і RegTech-компаніями, є запорукою сталого розвитку фінансового ринку, удосконалення

чинних наглядових та регуляторних процесів з метою виявлення та попередження потенційних ризиків у діяльності фінансового сектору. [2]. Проект Концепції розроблений у межах реалізації Стратегії розвитку фінансового сектору до 2025 року.

Одним із інструментів реалізації Концепції розвитку інноваційних наглядових та регуляторних технологій став запуск Національним банком регуляторної платформи ("пісочниці") для тестування інноваційних продуктів, послуг, технологій та інструментів. [3], яка дасть можливість авторизованим надавачам фінансових або платіжних послуг проводити тестування нових сучасних та інноваційних фінансових і платіжних продуктів у реальних ринкових умовах в обмеженому середовищі та під наглядом регулятора (зокрема, із встановленням певних обмежень і квот) [4]. Головним завданням регуляторної платформи є сприяння розвитку фінтеху та інноваційних продуктів на фінансовому та платіжному ринках. Водночас її запуск має стимулювати посилення конкуренції, підвищення якості надання фінансових та платіжних послуг, поглиблення діалогу регулятора з учасниками ринку, зокрема щодо розвитку регулювання фінтех сфери [4]

Наразі участь у тестуванні інноваційних продуктів у регуляторній платформі зможуть взяти лише ті учасники ринку, які вже авторизовані як надавачі фінансових чи платіжних послуг відповідно до українського законодавства. До початку тестування інноваційний продукт повинен пройти попередню оцінку регулятором, а заявник – має узгодити порядок самого тестування для набуття статусу учасника регуляторної платформи.

Інноваційний продукт, який мають намір тестувати в регуляторній платформі, повинен відповідати таким вимогам:

- не повинно існувати аналогічних продуктів або ж запропонований продукт має істотно перевершувати характеристики вже наявних;
- упровадження продукту не має призвести до порушень законодавства про захист економічної конкуренції;
- немає законодавчих заборон для впровадження відповідного продукту;

- немає конкретних норм у законодавстві України, що унеможливають упровадження такого продукту на ринку поза межами регуляторної платформи.

Вплив цифрових інновацій на регулятора ринку фінансових послуг проявляється у появі регуляторних (RegTech) та наглядових (SupTech) інструментах, як інструментах реформування системи регулювання і дотримання регуляторних вимог фінансового ринку .

Висновки. Вплив цифрових інновацій на регулятора ринку фінансових послуг проявляється у появі регуляторних (RegTech) та наглядових (SupTech) інструментах, як інструментах реформування системи регулювання і дотримання регуляторних вимог фінансового ринку . Впровадження SupTech і сприяння розвитку RegTech - є основою для конкурентоспроможного та якісно функціонального фінансового ринку,

Література

1. Холявко, Н., Дубина, М. (2023). Концептуальні положення використання RegTech-технологій у регулюванні процесів цифровізації фінансових установ. Проблеми і перспективи економіки та управління, (3 (35)), 152-162.
2. Національний Банк України, URL: <https://bank.gov.ua/ua/supervision/suptech-regtech> (дата звернення 10.06.2024)
3. Національний Банк України, URL: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_30032023_39 (дата звернення 10.06.2024)
4. Національний Банк України, URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/natsionalniy-bank-zapuskaye-regulyatornu-platformu-dlya-testuvannya-innovatsiynih-produktiv> (дата звернення 10.06.2024)
5. Svitlana Naumenkova, Volodymyr Mishchenko, Igor Chugunov and Svitlana Mishchenko (2023). Debt-for-nature or climate swaps in public finance management. Problems and Perspectives in Management, 21(3), 698-713. doi:10.21511/ppm.21(3).2023.54

6. Чугунов, І., Канєва, Т., Любчак, І. (2023). ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО КУРСУ В УКРАЇНІ. *Економіка та суспільство*, (56). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-141>